

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Geografie a Kartografie

Pavel Frydrych

**LOKALIZACE VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT
OBYVATEL SUBURBIÍ: PŘÍKLAD MĚSTA
ROZTOKY**

**LOCALIZATION OF SUBURBAN INHABITANTS'
LEISURE ACTIVITIES: THE EXAMPLE OF
ROZTOKY**

Roztoky 2016

vedoucí bakalářské práce: RNDr. Lucie Pospíšilová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 18. května 2016

Podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval své vedoucí **RNDr. Lucii Pospíšilové, Ph.D.** za nápady, rady a připomínky, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Dále děkuji všem, kteří mě podporují během mého studia.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je zjistit zapojení nově přistěhovalých obyvatel do volnočasových aktivit v místě svého bydliště. Za oblast výzkumu bylo zvoleno město Roztoky ležící severně od Prahy, kde od roku 2000 dochází k nárůstu počtu obyvatel a intenzivní bytové výstavbě. Práce využívá teoretické koncepty z geografie každodenního života. K naplnění cíle bylo využito metody dotazníkového šetření. Z výsledků vyplývá, že většina nových obyvatel Roztok je zapojena do volnočasových aktivit v obci a jinam směřují své aktivity pouze v případech, kdy požadují vyšší kvalitu, nebo daná aktivita není v obci k dispozici.

Klíčová slova: prostor aktivit, každodenní život, volnočasové aktivity, suburbanizace, Roztoky

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to detect the involvement of the newly immigrated inhabitants in leisure activities at their place of residence. The city of Roztoky has been chosen as an area of the research. The city is located north of the Prague and since 2000 has been experiencing increase of inhabitants and housing construction. The thesis works with theoretical concepts of everyday life geography. The questionnaire survey was used as a method to achieve the aim of the thesis. The results show, that the most of the new Roztoky's inhabitants is involved in leisure activities localized within the city. They locate their leisure activities anywhere else only in case, if they demand higher quality or the activity is not available in their city.

Key words: activity space, everyday life, leisure activities, suburbanization, Roztoky

Obsah

1. ÚVOD.....	8
2. PROSTOROVÉ ASPEKTY VOLNÉHO ČASU	10
2.1 Volný čas a volnočasové aktivity.....	10
2.2 Každodenní život a volný čas	12
2.3 Suburbanizace a její dopady na volný čas.....	16
3. METODIKA.....	18
4. PŘEDSTAVENÍ MĚSTA ROZTOKY	22
4.1 Vývoj obyvatelstva města Roztoky po roce 1990.....	24
4.2 Možnosti volnočasových aktivit v Roztokách	28
5. LOKALIZACE VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT.....	30
5.1 Volnočasové aktivity a uzly prostoru aktivit	32
5.1.1 Volnočasové aktivity lokalizované v místě bydliště.....	32
5.1.2 Volnočasové aktivity lokalizované v místě zaměstnání/ školy	34
5.1.3 Volnočasové aktivity lokalizované v místě bývalého bydliště.....	35
5.1.4 Shrnutí.....	36
5.2 Lokalizace volnočasových aktivit podle kategorií.....	37
5.2.1 Sportovní aktivity	38
5.2.2 Kulturní aktivity.....	39
5.2.3 Vzdělávací aktivity	41
5.2.4 Ostatní aktivity.....	42
5.2.5 Shrnutí.....	44
5.3 Diskuze výsledků v kontextu teoretických konceptů.....	45
6. ZÁVĚR.....	47
Seznam literatury	49
Statistické, mapové a jiné podklady	52

Seznam obrázků

Obrázek 1: Poloha města Roztoky	23
Obrázek 2: Lokality nové a plánované výstavby v Roztokách.....	27
Obrázek 3: Tyršovo náměstí před výstavbou	27
Obrázek 4: Současná podoba Tyršova náměstí v Roztokách	28
Obrázek 5: Rozmístění volnočasových aktivit obyvatel Roztok (respondentů šetření) mimo obec bydliště.....	31

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Roztok po roce 1990.....	24
Graf 2: Celkový přírůstek v Roztokách a jeho složky v letech 1990–2014	25
Graf 3: Věková struktura obyvatel v Roztokách v letech 2001 a 2011	25
Graf 4: Počet dokončených bytů v Roztokách mezi lety 1997 a 2014.....	26
Graf 5: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu pravidelných volnočasových aktivit	32
Graf 6: Porovnání jednotlivých skupin obyvatel podle umístění volnočasových aktivit v blízkosti bydliště.....	34
Graf 7: Porovnání jednotlivých skupin obyvatel podle toho, zda mají v blízkosti zaměstnání nebo školy volnočasovou aktivitu.....	35
Graf 8: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu míst, na kterých vykonávají své volnočasové aktivity	37
Graf 9: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu sportovních aktivit...	38
Graf 10: Lokalizace sportovních aktivit	39
Graf 11: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu aktivních kulturních aktivit	39
Graf 12: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu pasivních kulturních aktivit	40
Graf 13: Lokalizace kulturních aktivit.....	41
Graf 14: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu vzdělávacích aktivit	41
Graf 15: Lokalizace vzdělávacích aktivit	42
Graf 16: Lokalizace rekreačních a cestovatelských aktivit	42
Graf 17: Lokalizace společenských aktivit.....	43
Graf 18: Lokalizace hobby a manuálních aktivit.....	44

Seznam tabulek

Tabulka 1: Struktura účastníků šetření	20
Tabulka 2: Rozdělení volnočasových aktivit do kategorií.....	20

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Seznam použitých zkratk

ČSÚ – Český statistický úřad

ČÚZK – Český úřad zeměměřičský a katastrální

POÚ – Pověřený obecní úřad

Ropid – Regionální organizátor pražské integrované dopravy

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

TOM – Turistické oddíly mládeže

1. ÚVOD

Volný čas je důležitou součástí života každého jedince, protože každý z nás si občas potřebuje odpočinout, bavit se a dělat aktivity, pro které se sám rozhodl. Množství volného času a lokalizace volnočasových aktivit nezávisí jen na našich vlastních rozhodnutích, ale i na ostatních činnostech našeho každodenního života a také na vnějších podmínkách (organizace města, zákony, normy atd.). Volný čas ale není důležitý jen pro jedince a jejich kvalitu života. Místa, kde tráví jedinci svůj volný čas, se mohou rozvíjet a stávat se atraktivnějšími i pro další osoby.

Suburbánní obce jsou typické vysokým nárůstem obyvatel, kteří však často mají vazby (hlavně pracovní) na jiná místa a hrozí, že i aktivity volného času pak lokalizují jinde a v obcích svého bydliště se tak vyskytují minimálně. Obce by se proto měly snažit, aby v nich obyvatelé trávili co nejvíce času. Zajistit pracovní místa pro všechny své obyvatele asi není v silách těchto, většinou malých, obcí. Alternativou je tedy vytvořit podmínky pro trávení času, motivovat nové obyvatele k tomu, aby se zapojili do života v obci a sami přispívali k rozvoji obce, ve které bydlí, což může mj. pomoci ke zlepšení vnímání suburbanizace starousedlíky dotčených obcí.

Práce se zabývá městem Roztoky, které leží severně od Prahy, a kde narostl od roku 2000 počet obyvatel o téměř 3 500 a stále dochází k nové bytové výstavbě. Toto město jsem si vybral, protože zde od narození žiji, od útlého věku se zapojuji do místních volnočasových aktivit a zdá se mi, že se zde stále volnočasových aktivit zúčastňují spíše starousedlíci.

Hlavním cílem práce je zjistit, jak jsou lokalizované volnočasové aktivity obyvatel Roztok, kteří se do města přistěhovali po roce 2000. Vedlejším cílem, navazujícím na hlavní cíl, je zjistit, na jaké denní činnosti jsou volnočasové aktivity vázané a co o jejich lokalizaci u jedince rozhoduje.

Cíle práce vycházejí z hypotézy, že se prostor aktivit jedince vytváří okolo dvou hlavních uzlů, kterými jsou místo bydliště a místo zaměstnání (Horton, Reynolds 1971). Jelikož zkoumaným vzorkem jsou nově přistěhovalí obyvatelé, budu pracovat ještě s třetím uzlem, kterým je místo bývalého bydliště. Na uvedenou hypotézu navazují následující výzkumné otázky:

- Okolo kterých uzlů a do kterých částí Prahy lokalizují noví obyvatelé Roztok své volnočasové aktivity?
- Jak se liší lokalizace jednotlivých kategorií volnočasových aktivit?
- Jaké mají noví obyvatelé důvody pro danou lokalizaci volnočasových aktivit?

Bakalářská práce je rozdělena do šesti částí. Po úvodu, ve kterém jsou stanoveny cíle práce a výzkumné otázky, následuje teoretická část. V té je nejprve představen koncept volného času, dále geografie každodenního života a nakonec vliv procesu suburbanizace na volný čas. Následuje kapitola věnovaná metodice, kde je podrobně popsán průběh a zpracování výsledků dotazníkového šetření. V empirické části práce je stručně představeno město Roztoky, vývoj obyvatelstva a výstavby v postsocialistickém období a uvedeny možnosti volnočasových aktivit v Roztokách. Poté následuje představení výsledků výzkumu a jejich diskuze. Práce je zakončena závěrem shrnujícím poznatky výzkumu.

2. PROSTOROVÉ ASPEKTY VOLNÉHO ČASU

V této části bakalářské práce jsou představeny důležité teoretické koncepty, vztahující se k cílům práce. V první části je představena definice volného času a nastíněno rozdělení volnočasových aktivit. Ve druhé jsou vysvětleny vybrané koncepty z geografie každodenního života. Poslední kapitola se věnuje vlivu suburbanizace na volný čas jedince.

2.1 Volný čas a volnočasové aktivity

Abychom mohli definovat volný čas, je důležité si nejprve obecně rozdělit čas trávený jedincem. Budu vycházet z rozdělení, které ve své knize představili Jana Dufková, Lukáš Urban a Josef Dubský (2008). Podle autorů je čas jedince rozdělen do dvou kategorií. První kategorií je **čas pracovní**. Jedná se o čas, který je strávený pracovní výdělečnou činností nebo ve škole. Druhou kategorií je **čas mimopracovní**, tedy všechny čas věnovaný jiným aktivitám než práci nebo škole. Tato kategorie v sobě zahrnuje dvě podkategorie. **Čas vázaný**, který je vymezený na rutinní činnosti každodenního života důležité pro přežití jedince (spánek, jídlo) nebo pro zajištění chodu rodiny a provozu domácnosti (nákupy, úklid). Druhou podkategorií je **volný čas**. Je to čas, kdy jedinec může vykonávat činnosti, pro které se rozhodl sám ze své vlastní vůle a které mu činí potěšení.

Dané rozdělení samozřejmě není bezproblémové a určit obecně platnou hranici mezi prací, resp. vázaným mimopracovním časem a volným časem může být i nemožné (Cosgrove, Jackson 2016). Pro výzkumníky, kteří s rozdělením pracují, může nastat problém, že různí jedinci mohou stejné aktivity zařazovat do různých skupin nebo může při zařazování některých aktivit docházet k překryvu dvou kategorií (Gelná, Fialová 2011). Jedná se především o činnosti v mimopracovním čase, jako je například práce na zahradě, nakupování nebo sebevzdělávání. Někdo může tyto činnosti dělat rád a naprosto dobrovolně a jiný je považuje za něco, co dělat musí.

V každodenním životě se volný čas zpravidla objevuje v různých rytmech střídání práce a volného času (Dufková, Urban a Dubský 2008). Je možné v tomto ohledu hovořit o denním rytmu (střídání práce a volného času v rámci jednoho dne), týdenním

rytmu (střídání pracovního týdne a víkendu) nebo ročním rytmu (delší pracovní volno – dovolená).

Volný čas můžeme dále dělit podle způsobu jeho trávení na aktivní volný čas, kdy se jedinec do aktivity přímo zapojuje (hraní na hudební nástroj, sport) a pasivní volný čas, kdy jedinec pouze přijímá obsah (dívání se na televizi, návštěva koncertu)

Jana Dufková, Lukáš Urban a Josef Dubský (2008) rozdělují volnočasové aktivity do několika skupin. Upozorňují však na to, že toto rozdělení není úplné a disjunktní.

- Kulturní aktivity – během těchto aktivit člověk utváří nebo přijímá kulturní hodnotu (návštěva divadel, sledování TV, hraní na hudební nástroje)
- Sportovní aktivity – člověk provádí sportovní činnost (běh, míčové sporty)
- Společenské aktivity – do této skupiny patří aktivity, při kterých se budují nebo rozvíjejí sociální vztahy (posezení v restauračních zařízeních, návštěva příbuzných)
- Vzdělávací aktivity – úzce souvisí s kulturními aktivitami a může být těžké je od sebe odlišit, patří do nich jak individuální aktivity (čtení knih, hledání informací na internetu), tak i aktivity společné (zájmové kroužky, veřejné přednášky)
- Veřejné aktivity – jedná se nejen o různé demonstrace, ale i o aktivity, během nichž se jedinec zapojuje do života v obci a pomáhá v jejím rozvoji (okrašlovací spolky, úklid veřejného prostranství)
- Rekreační a cestovatelské aktivity – tato kategorie se částečně překrývá se sportovními aktivitami, v českém prostředí je hlavní složkou této skupiny fenomén druhého bydlení
- Hobby a manuální aktivity – aktivity, které člověk provozuje na základě svého specifického zájmu (manuální činnosti, sběratelství)

Význam volného času pro jednotlivce vychází z jeho funkcí. Francouzský sociolog Joffre Dumazedier (1966) vymezil tři základní funkce volného času. První je relaxace, do níž patří všechny druhy fyzického odpočinku. Druhou představuje zábavní funkce, kdy se jedná především o duševní odpočinek, a poslední je funkce vzdělávací, vztahující k aktivitám, které jakkoliv rozvíjejí osobnost člověka.

Volnočasové aktivity hrají velkou roli nejen v životě jedince (relaxace, zábava), ale jsou důležité i pro společnost a obce. Díky příchodu nových obyvatel, především

mladých rodin s dětmi, do obcí se zvyšuje poptávka po zájmových činnostech. Díky širší členské základně tak mohou své aktivity rozvíjet již existující spolky a sdružení nebo vznikají sdružení nová (Špačková, Ouředníček, Susová 2012). Aktivní trávení volného času může vést k tvorbě nových kontaktů, tyto kontakty pak mohou vést ke zlepšení šíření znalostí a tvorbě inovací, z čehož může těžit i obec (Kůsová 2013, Špačková, Ouředníček 2012). „Na vrcholu pomyslného žebříčku aktivit se pak nacházejí činnosti, které jsou buď přímo motivovány snahou o rozvoj místní komunity či přispívají k dalšímu setkávání obyvatel tím, že vytvářejí volnočasové aktivity pro ostatní“ (Kůsová 2013, s. 373). Ovšem v Česku převládají činnosti, které člověk vykonává sám, jak dokázali Jiří Šafir a Věra Patočková (2010). Podle jejich výzkumu, ve kterém se zabývali trávením volného času v Česku, vede mezi volnočasovými aktivitami sledování televize (72 % lidí uvedlo, že sledují televizi denně), poslouchání rádia a hudby a trávení volného času u počítače. Do jejich výzkumu se zapojilo 1 222 respondentů.

Geografie volného času se zabývá především jeho prostorovými aspekty (Cosgrove, Jackson 2016). V českém prostředí se práce věnují druhému bydlení (např. Fialová 2012, Fialová, Vágner 2014), lázeňskému cestovnímu ruchu (např. Vágner 2014) nebo spolkovým a volnočasovým aktivitám (např. Gelná, Fialová 2011, Kůsová 2013). Ze současných zahraničních témat výzkumů lze uvést např. studie věnující se přeshraničnímu turismu (např. Basagaitz a kol. 2014), golfovému turismu (např. Hupmhreys, Weed 2014) etnickým rozdílům v místech trávení volného času (Silm, Ahas 2014) nebo genderovým rozdílům ve volnočasovém chování (Aitchison 2003). V posledních letech vyšly také knižní publikace věnující se vybraným tématům geografie volného času (např. Aitchison 2003, Hall, Page 2014). Již od roku 1982 pak vychází časopis *Leisure studies* orientovaný na sociálně-vědní příspěvky, ve kterém je možné nalézt i geografické studie.

2.2 Každodenní život a volný čas

Inspirací pro studium každodenního života, jehož je volný čas součástí, je v této práci geografie času (Time geography). Počátky tohoto přístupu sahají do 60. let 20. století, kdy švédský geograf Torsten Hägerstrand zveřejnil článek o migraci, ve kterém poprvé zobrazil jednotlivce jako dráhy procházející časoprostorem (Ira 2001).

Geografie času se zaměřuje na jednotlivce a zkoumá, jaké vykonává aktivity ve fyzickém prostředí a jak je zapojen do sociálních vztahů (Ellegård 1999). V souvislosti s každodenním životem zavádí Helen Jarvis (2005) pojem infrastruktura každodenního života, do které zahrnuje vše, co ovlivňuje realizaci každodenních aktivit jedince a tedy i aktivit volného času. Jedná se nejen o rozmístění lokalit, ve kterých jedinec své aktivity vykonává (domov, pracoviště, obchody), ale i o jejich časové režimy a proměnlivou dostupnost (otvírací doba, jízdní řády, dopravní zácpy). „Infrastruktura každodenního života vytváří komplexní rámec pro realizaci jednotlivých aktivit a způsob jejich propojování do řetězců denních činností“ (Novák, Temelová 2012, s. 915).

Základní koncepty geografie času, které jsou využívány dodnes, představil Torsten Hägerstrand ve svém článku z roku 1970 (Pospíšilová 2012). Tyto koncepty byly poté rozvíjeny dalšími autory (např. Horton, Reynolds 1971, Dijst 1999, Ellegård 1999). Pro bakalářskou práci jsou důležité zejména dva z nich. Prvním je prostor aktivit (activity space) a druhým omezení (constraints).

Prostor aktivit je soubor lokalit, se kterými přijde člověk do kontaktu v rámci svých každodenních činností. Zahrnuje místa jako pracoviště, domov a centra volnočasových aktivit (Wong, Shaw 2011) a může nám ukázat jejich vzájemnou souvislost. Geografie času považuje za aktivity vše, co spotřebovává čas jedince (Ellegard 1999). Tedy i takové činnosti jako je například nicnedělání nebo doprava do zaměstnání, či za jinými aktivitami. Prostor aktivit můžeme rozdělit na dvě části. Do první části patří pravidelně a skoro každý den navštěvovaná místa, jako je práce nebo domov. Do druhé můžeme zařadit místa navštěvovaná méně pravidelně nebo nepravidelně, což jsou místa spojená převážně s volnočasovými aktivitami (Silm, Ahas 2014).

Prostor aktivit se vytváří postupně okolo dvou hlavních uzlů, v případě geografie času můžeme říci stanic¹ - bydliště a pracoviště nebo školy (Horton, Reynolds 1971). Postupem času se prostor aktivit stává stabilním v čase, protože je vytvářen na základě pravidelně se opakujících činností – rutin² (Chrupa 2015).

Prostor aktivit může nabývat různých tvarů a velikostí. Jeho podobou se zabýval Martin Dijst (1999) ve svém výzkumu holandských rodin. Definoval tři typy tvaru

---

¹ Stanice jsou geografii času chápány jako místa v prostoru, ve kterých člověk nachází během dne (bydliště, pracoviště, obchody). Jsou mezi sebou propojeny dopravními kanály a jsou využívány k uspokojení potřeb jedince (Ira 2001).

² Rutiny – pravidelné postupy, které se utváří denním nebo týdenním opakování těch samých činností (Ira 2001).

prostoru aktivit – kruh, elipsu a linii. Zjistil, že ti, co mají zaměstnání a bydliště koncentrované v rámci jednoho urbánního systému, do tohoto místa koncentrují i své další aktivity a tudíž má jejich prostor aktivit kruhový nebo elipsový tvar. Velikostí prostoru aktivit u mladých Pražanů se zabývali Jakub Novák a Jana Temelová (2012). Zjistili, že prostor aktivit je u většiny respondentů relativně malý. U dvou třetin ze 47 sledovaných bylo nejvzdálenější místo aktivit od primární stanice³ vzdáleno do 13 km.

Tvar a velikost prostoru aktivit závisí na aktivitách, které si člověk vybere. Některé aktivity jsou pro jedince důležitější než jiné. Časoprostorová lokalizace a organizace fyziologických aktivit tvoří základní strukturu každodenního života jedince. U ostatních aktivit má jedinec do jisté míry možnost výběru, ale vždy má pouze omezenou možnost podílet se na více aktivitách současně (Ellegård 1999). Výkon některých aktivit je od jedince vyžadován autoritami a je u nich i dán pevný časový rozvrh (práce, škola).

„Možnosti, které má jedinec k dispozici, jsou ovlivňovány také omezeními, která vycházejí z dřívějších rozhodnutí, organizačních struktur, dostupnosti zdrojů a vzdáleností míst v reálném světě“ (Ellegård 1999, s. 167 – 168). Tato omezení rozdělil Hägerstrand (1970) do tří kategorií. Je důležité říci, že tato omezení nejsou jen omezující, ale také ovlivňující (Osman 2010).

První kategorií jsou omezení schopností (capability constraints). „Tato omezení limitují aktivity jednotlivce kvůli jeho biologické konstrukci nebo nástrojům, které umí ovládat“ (Hägerstrand 1970, s. 12). Patří sem potřeba pravidelného spánku a jídla, ale i vzdálenostní omezení, které je závislé na tom, jak rychle je člověk schopen pohybovat se z místa na místo. U volnočasových aktivit může například strach z výšek bránit vykonávání některých adrenalinových sportů (např. seskoku s padákem).

Druhou kategorií jsou omezení koordinace vazeb (coupling constraints), které „vyplývají ze skutečnosti, že lidé, nástroje a materiály jsou rozmístěné v prostoru“ (Ira 2001, s. 240). Aby mohlo dojít k interakci je potřeba „dostat je“ na jedno místo. To vyžaduje určitý čas a úsilí. Vliv těchto omezení je oslabován rozvojem moderních technologií. Díky internetu a telefonu spolu mohou lidé komunikovat bez fyzického kontaktu. „Internet navíc umožňuje komunikaci nejen bez prostorové, ale dokonce i bez časové synchronizace“ (Yu, Shaw 2007, cit. v Pospíšilová 2012, s. 103). Ve volném čase se toto omezení projevuje například v nutnosti najít vhodný termín pro setkání s přáteli.

---

³ Primární stanice je místo, kde respondent strávil nejvíce času (Novák, Temelová 2012).

Poslední skupinou jsou omezení mocenského charakteru (authority constraints). Tato omezení zabraňují jedinci dostat se na nějaké místo, protože je chráněné. Vychází z předpokladu, že svět je plný kontrolovaných prostorů nebo polí působnosti. Může se jednat o místa, která jsou chráněna jedincem a pouze dočasně, jako je židle, nebo místo ve frontě, ale i o rozsáhlejší místa, jako je domov nebo stát, která jsou chráněna zákonem (Hägerstrand 1970). Do těchto omezení patří také časová omezení, která ovlivňují časový rozvrh jedince (např. pracovní doba) a také ta, která určují od kdy je člověk způsobilý vykonávat nějakou činnost např. řídit automobil (Pospíšilová 2012). Mezi omezení mocenského charakteru volnočasových aktivit můžeme zařadit například otevírací dobu bazénů či jiných sportovních areálů.

Helen Jarvis (2005) ve svém článku používá místo konceptu omezení termíny struktury a nastavení, které se vztahují k již zmíněné infrastruktuře každodenního života. Zatímco koncept omezení řeší primárně časoprostorové aspekty každodenního života, struktury a nastavení jsou chápány širěji. Helen Jarvis (2005) je rozděluje do tří sfér materiální, institucionální a morální. Do materiální sféry spadá prostorové rozmístění např. škol, volnočasových institucí, ale i veřejné dopravy. Institucionální sféra zahrnuje různé regulace, otevírací doby atd. Morální sféra obsahuje normy (např. žena se stará o domácnost a děti, muž vydělává peníze). Upozorňuje na to, že struktury a nastavení nejsou jen omezující, ale také umožňující, podobně jako je to v případě konceptu omezení.

Edgar L. Jackson (1988, cit. v Dong, Chick 2012, s. 419) definoval přímo omezení ve volném čase (leisure constraints) jako faktory, které lidem blokují možnost účastnit se volnočasových aktivit, trávit těmito aktivitami více času nebo dosahovat požadované úrovně uspokojení. Je důležité říci, že omezení volného času nenavazují na omezení, tak jak je definoval Hägerstrand v geografii času, ale jsou chápána čistě jako omezující. Jejich příkladem může být výzkum Erweie Donga a Garryho Chicka (2012), který proběhl v 6 čínských městech. Ve výzkumu potvrdili hypotézu, že lidé v rámci jedné kultury vnímají stejná nebo podobná omezení. Nejčastějšími omezeními pro obyvatele těchto měst byl nedostatek peněz a času na volnočasové aktivity.

2.3 Suburbanizace a její dopady na volný čas

Proces suburbanizace dnes v postsocialistických zemích vnímáme jako součást vývoje velkých a středních měst (Ouředníček, Novák 2012). V Česku je suburbanizace, na rozdíl od USA, charakteristická novou výstavbou převážně v rámci již existujících sídel (Ouředníček 2008). Od roku 2004 se do zázemí Prahy (okresy Praha – východ a Praha – západ) přistěhovalo skoro 100 tisíc obyvatel (ČSÚ 2016a). Projevem tohoto procesu není jen nárůst počtu obyvatel v suburbii a jeho úbytek v centrech měst, ale má také významné dopady na fyzické a sociální prostředí měst v cílové i zdrojové oblasti (Ouředníček 2003).

Mnoho dopadů suburbanizace lze vidět, stačí navštívit jakoukoliv obec v zázemí Prahy nebo jiného většího města a uvidíme desítky nově postavených rodinných domů, pole plná elektrických přípojek a během ranních nebo odpoledních hodin kolony aut směřujících do města. Avšak suburbanizace neovlivňuje jen fyzické prostředí. Její vliv se projevuje také v sociálním prostředí. Práce hodnotící vliv suburbanizace na sociální prostředí v českém kontextu se dají zjednodušeně rozdělit do dvou skupin. Do první patří práce autorů, kteří v tomto ohledu hodnotí suburbanizaci negativně, jako proces, který poškozují sociální soudržnost (Sýkora 2003, Hnilička 2012) a do druhé můžeme zařadit výzkumy z posledních let, které v některých případech ukazují její pozitivní vliv na rozvoj vztahů na předměstí (Doležalová, Ouředníček 2006, Puldová, Ouředníček 2006). Rozdíly jsou způsobené různými metodami sledování tohoto jevu a také rozdílnými teoretickými přístupy (Špačková, Ouředníček, Susová 2012). Pro potřeby práce je důležitý dopad suburbanizace na každodenní aktivity obyvatel, a proto se mu na následujících řádcích budu věnovat.

Lidé, kteří se v současné době stěhují do zázemí velkých měst, chtějí zkombinovat výhody městského života s bydlením v klidném a kvalitním životním prostředí (Puldová, Novák 2008). Tato touha vede k tomu, že se zvyšuje vzdálenost mezi bydlištěm a ostatními aktivitami obyvatel, jako jsou práce, návštěva přátel nebo využívání služeb (Urbánková, Ouředníček 2006). Díky tomu narůstá čas, který člověk tráví dojížděním za těmito aktivitami a zkracuje se volný čas (Urbánková, Ouředníček 2006). Podle výzkumů, které proběhly na předměstí Talinnu (Silm, Ahas, Nuga 2013, Ahas a kol. 2010), je čas dojížděky častěji vyšší u mužů než u žen, protože vzdálenost mezi bydlištěm a jejich místem zaměstnání je delší. Ukazuje se, že pro ženy je důležité

mít práci v blízkosti bydliště, a proto po přestěhování mění zaměstnání častěji než muži (např. Camstra 1996, cit. v Silm, Ahas, Nuga 2013).

Stav, kdy lidé za aktivitami dojíždějí do jádrového města, není neměnný. Některé výzkumy (např. Špačková, Ouředníček 2012) ukazují, že čím déle novousedlíci v lokalitě bydlí, tím více se zapojují do života v daném místě. Podle výzkumu Hruškové (2013) se nejrychleji do života v obci zapojují ženy, konkrétně matky s dětmi, protože zde tráví většinu svého volného času. Díky volnočasovým aktivitám děti navazují nové kontakty s ostatními matkami (Puldová, Ouředníček 2006), které mohou vést k vlastním aktivitám (např. návštěva restaurací). Výzkum Nováka a Sýkory (2007) provedený ve třech obcích v zázemí Prahy ukázal, že nejdéle toto zapojení trvá u zaměstnaných mužů, protože jsou vázáni na místo zaměstnání, kde mají často umístěné i své mimopracovní aktivity, a v místě bydliště tráví velmi málo času.

V tomto ohledu jsou problematickou skupinou teenageři, kteří musejí do jádrového města dojíždět za vzděláním a jsou vázáni na hromadnou dopravu nebo pomoc rodičů (Puldová, Novák 2008). Dopravní dostupnost také může ovlivňovat jejich volnočasové aktivity, které v mnohých případech musejí omezit, obzvláště ve večerních a nočních hodinách, protože dopravní spoje do jejich míst bydliště jsou podle mých vlastních zkušeností velmi omezené.

Suburbanizace má však dopady i na každodenní život a volnočasové aktivity starousedlíků. Díky příchodu nových obyvatel se zvyšují nároky na služby, které obec poskytuje. Přidání autobusových spojů nebo postavení nové mateřské či základní školy prospívá i obyvatelům, kteří zde žijí už delší dobu (Puldová, Ouředníček 2006). „Specifickým fenoménem suburbie je nárůst institucionalizovaných center, které zařizují hlídání dětí a jejich volnočasové aktivity, a které jsou často založené a provozované aktivními maminkami a lidmi, kteří se nově přistěhovali“ (Špačková, Ouředníček 2012, s. 346). Obecně se dá říci, že příchod mladých a vzdělaných lidí do suburbánních obcí vede k nárůstu počtu sdružení, která slouží k organizaci aktivit volného času (Špačková, Ouředníček, Susová 2012) a mohou nabízet aktivity, které v obci chyběly, a za kterými museli dříve lidé z těchto obcí dojíždět.

3. METODIKA

Výzkum trávení volného času nových obyvatel města Roztoky proběhl metodou dotazníkového šetření. Cílovou skupinou byly domácnosti obyvatel, kteří se do Roztok přistěhovali po roce 2000. Tento rok byl zvolen, protože po něm začalo docházet k nárůstu počtu obyvatel v Roztokách. Dotazník byl distribuován nejprve rodičům dětí z turistického oddílu a známým a dále metodou sněhové koule.

Cílem dotazníku bylo zjistit, jak mají noví obyvatelé Roztok rozmístěné své volnočasové aktivity, jaká je jejich návaznost na ostatní denní aktivity (práce, škola) a proč vykonávají danou aktivitu v daném místě. Dotazník byl rozdělen do tří částí. První část se týkala osoby, která dotazník vyplňovala, druhá partnera a třetí dalších členů domácnosti. Většina otázek byla otevřených. Celý dotazník je k nahlédnutí v příloze 1. V dotazníku bylo nejprve zjišťováno bývalé bydliště a lokalita zaměstnání nebo školy. U těchto míst spolu se současným bydlištěm jsem na základě literatury diskutované v teoretické části práce (Horton, Reynolds 1971) předpokládal, že by mohla být uzly (stanicemi), okolo kterých se bude utvářet prostor aktivit jedince. Na bývalé bydliště jsem se ptal pouze osoby, která dotazník vyplňovala. Až v průběhu šetření jsem si uvědomil, že není jisté, jestli spolu především partneři žili i před přestěhováním do Roztok. Podobný problém nastal i s otázkou, která se ptá, jak dlouho žije respondent v Roztokách. Při vyhodnocování dotazníků jsem pracoval s předpokladem, že tyto údaje platí pro celou domácnost.

Stěžejní částí dotazníku byla tabulka pro každého člena domácnosti. V ní jsem zjišťoval údaje o volnočasových aktivitách jednotlivých členů (jaké aktivity mají, kde je vykonávají, z jakého důvodu volí dané místo, kdy je vykonávají a jak často). U otázky, která se ptala na důvod lokalizace, se však objevil problém. U třetiny dotazníků (8 z 23) uváděli respondenti důvod, proč tuto aktivitu vykonávají (např. zábava), přestože pokyny byly odlišné. V tabulce byl sloupec nazvaný jen „důvod“ a respondenti si nejspíše nepřečetli pozorně zadání. Jedná se o jednu z nevýhod dotazníkového šetření, kdy tazatel není přítomen u vyplňování dotazníku. Otázka na důvod měla sloužit k odhalení omezení, která se projevují ve volnočasových aktivitách jedince. V analýze jsem tedy pracoval jen s důvody, které byly uvedeny a týkaly se lokalizace aktivit.

Dotazník byl sestaven tak, aby ho vyplňovala jedna osoba i za jiné členy své domácnosti. Při sestavování dotazníku jsem předpokládal, že dotazník bude vyplňován jedním z rodičů, a proto druhá část dotazníku byla vyplněna pouze v případě, že s danou

osobou žije partner/partnerka. V průběhu šetření se ukázalo, že dotazník často vyplňovala osoba, která žije s rodiči a nikoliv s partnerem. To mohlo vést k horší orientaci respondentů, ale na výsledky šetření to nemělo významnější vliv.

Před provedením samotného dotazníkového šetření proběhl pilotní výzkum, jehož účelem bylo co nejvíce eliminovat chyby v dotazníku. Byly zpracovány připomínky celkem pěti zkušebních respondentů. Po pilotáži byla do dotazníku přidána otázka na pracovní dobu, aby se k ní dali volnočasové aktivity vztáhnout a dále byly přidány dva konkrétní příklady volnočasových aktivit (čtení knih a návštěva restaurací).

Z 35 dotazníků, které byly distribuovány, se jich navrátilo 23. Návratnost tedy činí 66 %. Z těchto dotazníků jsem zjistil údaje celkem o 84 osobách, z čehož 51 (61 %) bylo starších 18 let. Ve vzorku mírně převažují muži (52 %). Zastoupení jednotlivých věkových kategorií je ukázáno v tabulce 1. Věková struktura všech nově přistěhovaných obyvatel Roztok se bohužel na základě dostupných údajů nedá specifikovat. Porovnání struktury respondentů dotazníkového šetření se strukturou nových obyvatel je proto problematické. Věková struktura celé populace Roztok se od výzkumného vzorku liší zejména v zastoupení dětské složky (23 % osob je mladších 18 let). Do kategorie 19–26 spadá v Roztokách 5 % obyvatel, do kategorie 27–44 spadá 35 % obyvatel, v kategorii 45–65 je 23 % obyvatel a kategorie 65 a více má 14 % obyvatel (ČSÚ 2011b). Vzhledem k proměně věkové struktury mezi lety 2001 a 2011 (graf 3) a studiím věnovaným procesu suburbanizace (Puldová, Ouředníček 2006, Špačková, Ouředníček 2012, Špačková, Ouředníček, Susová 2012) se dá předpokládat, že mezi nově přistěhovanými obyvateli budou převládat mladší osoby a děti a naopak v menší míře budou zastoupeni senioři. V tomto ohledu by tedy struktura respondentů mohla struktuře nových obyvatel odpovídat.

Pro potřeby vyhodnocení šetření byli účastníci rozdělení do čtyř skupin, děti (0–18), mladí dospělí⁴ (19–26) a dospělí muži (27+) a dospělé ženy (27+). Dále byly domácnosti rozděleny podle toho, jak dlouho žijí v Roztokách (tabulka 1). I v tomto aspektu odpovídá struktura respondentů příchodům nových obyvatel do Roztok. Průměrná doba, kterou sledované domácnosti žijí v Roztokách, je devět let.

---

⁴ Tuto skupinu jsem vymezil, protože jsou to studující lidé bydlící s rodiči. Proto se u nich dá předpokládat jiné chování než u ostatních dospělých.

Tabulka 1: Struktura účastníků šetření

věk	0–6	7–18	19–26	27–44	45–65	65 a více
počet/podíl osob	3 (4 %)	30 (36 %)	7 (8 %)	24 (29 %)	18 (21 %)	2 (2 %)
skupiny	děti	mladí dospělí	dospělí muži	dospělé ženy		
počet/podíl osob	33 (40 %)	7 (8 %)	22 (26 %)	22 (26 %)		
domácnosti podle doby bydlení v Roztokách	Počet let	0–5	5–10	11 a více		
	počet/podíl domácností	4 (17 %)	10 (44 %)	9 (39 %)		

Zdroj: dotazníkové šetření

Při vyhodnocování byly jednotlivé aktivity rozříděny do kategorií na základě dělení Dufkové, Urbana a Dubského (2008) představeném v teoretické části práce. Oproti jejich kategorizaci byly navíc kulturní aktivity rozděleny na aktivní a pasivní z důvodu odlišností v jejich lokalizaci a naopak nebyly zahrnuty veřejné aktivity, které se v odpovědích respondentů nevyskytly. Rozdělení aktivit do kategorií je uvedeno v tabulce 2.

Tabulka 2: Rozdělení volnočasových aktivit do kategorií

Kulturní aktivní	amatérské divadlo, dramatický kroužek, hraní na hudební nástroj, zpěv, kreslení, animace, korálkování
Kulturní pasivní	koncert, divadlo, kino, sledování televize, poslech hudby
Sportovní	běh, tenis, ping pong, body styling, plavání, volejbal, lezení, golf, basketbal, skoky do vody, florbal, fotbal, jóga, cyklistika, atletika, posilovna, nordic-walking, gymnastika, hokej, pilates
Společenské	návštěva hospody nebo restaurace, scházení se s kamarády, posezení s přáteli, bohoslužby
Vzdělávací	čtení, internet, zájmové kroužky, němčina, angličtina
Rekreační a cestovatelské	turistický oddíl, skaut, výlety, chalupa
Hobby a manuální	nakupování, práce na zahradě, pc hry, řemeslo, opravování aut, vaření, kutilství, dobrovolnictví, meditace

Zdroj: vlastní šetření

Poznámka: v tabulce jsou vypsány všechny aktivity, které se v šetření objevily

Po tomto rozdělení byly aktivity zaneseny do mapy. Vzhledem k tomu, že většina respondentů uváděla jako místo aktivity jen městskou část, byly aktivity

umístěné vždy do středu uvedené městské části. K aktivitě byl do mapy zapsán také čas, kdy se jedinec této aktivitě věnuje, aby byla lépe vidět vzájemná návaznost aktivit.

Vzhledem k nízkému počtu respondentů nelze získaná data považovat za reprezentativní, ale dají se v nich nalézt některé trendy, které by se nejspíše nelišily ani při větším vzorku. Ve výzkumném vzorku také scházelo více respondentů, kteří žijí v Roztokách po dobu 0–5 let.

4. PŘEDSTAVENÍ MĚSTA ROZTOKY

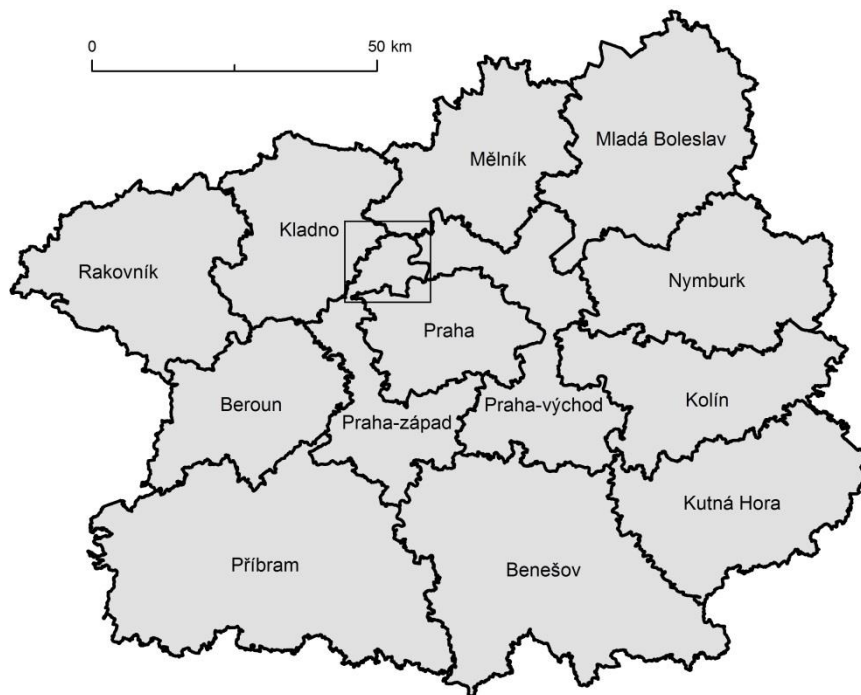
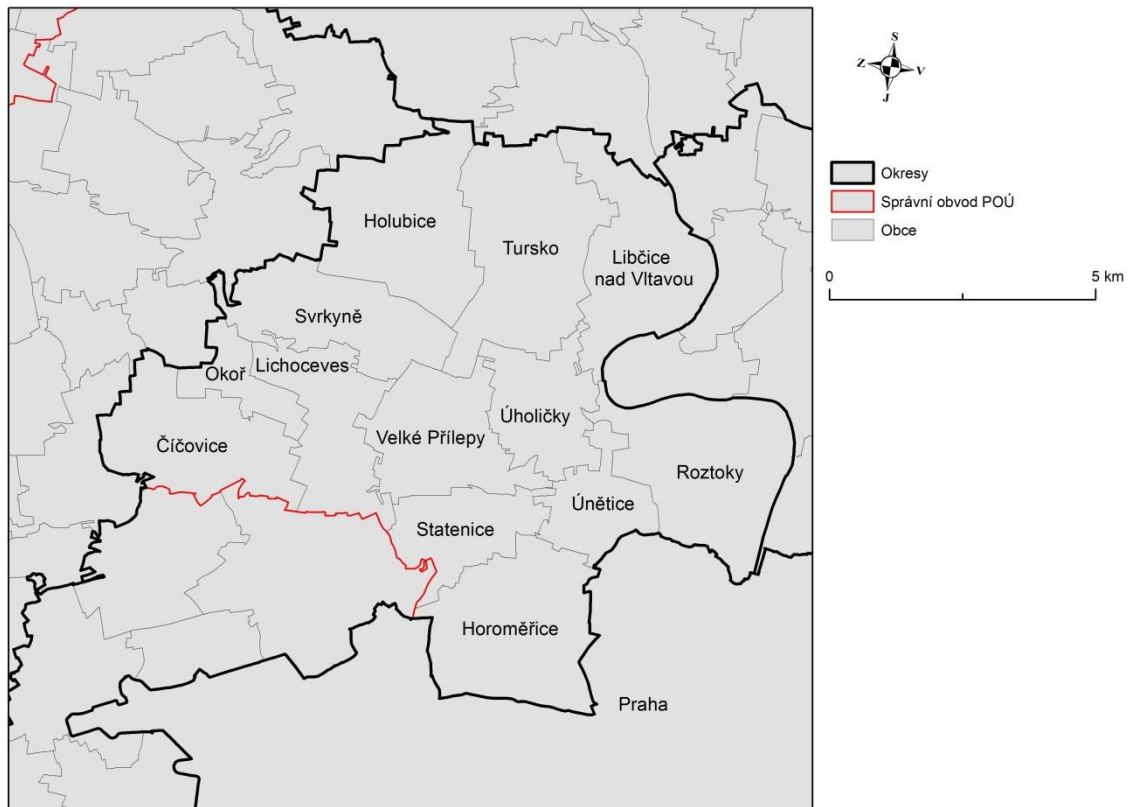
Město Roztoky se nachází severně od Prahy v okrese Praha – Západ. Leží na levém břehu Vltavy, která tvoří jeho severní a východní hranici. Město má rozlohu 819 ha a skládá se ze dvou katastrálních území, Roztok (537 ha) a Žalova (282 ha), který byl až do roku 1960 samostatnou obcí. Obec získala status města v roce 1968. K 1. 1. 2015 měly Roztoky 8 123 obyvatel (ČSÚ 2015b). Skutečný počet obyvatel bude pravděpodobně o něco vyšší, neboť podle sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v roce 2011 měly Roztoky 8 140 obvykle bydlících obyvatel⁵(ČSÚ 2011a), ale jen 7 707 obyvatel trvale bydlících. Roztoky mají pověřený obecný úřad (POÚ), jehož správní obvod zahrnuje dalších 12 obcí (obr. 1).

Město leží na významné železniční trati vedoucí z Prahy do Ústí nad Labem, Děčína a Drážďan. Rychlíky propojující tato města v Roztokách však nezastavují. Přesto lze dopravní napojení Roztok na Prahu považovat za dobré. Ve všední dny jezdí dvakrát za hodinu osobní vlak z Ústí nad Labem nebo Kralup. Cesta do centra Prahy (na Masarykovo nádraží) trvá 17 minut. V roce 2004 byla navíc zavedena linka vedoucí z Roztok přes Prahu-Holešovice do Libně (Ropid 2016). Obě tyto linky patří do souboru městských vlakových linek S. Autobusové spojení je také na velmi dobré úrovni. Autobusové spoje začínají na stanici Dejvická v Praze, kde navazují na metro linky A. Cesta do centra Roztok (Tyršovo náměstí) trvá 15 minut a frekvence spojů je vysoká (ve špičce každých 10 minut). Přes řeku Vltavu vede také přívoz, který je převážně v letních měsících využíván především cyklisty.

---

⁵ Místo obvyklého pobytu osoby je definováno jako místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod. a kde je členem konkrétní domácnosti. (ČSÚ 2015c)

Obrázek 1: Poloha města Roztoky

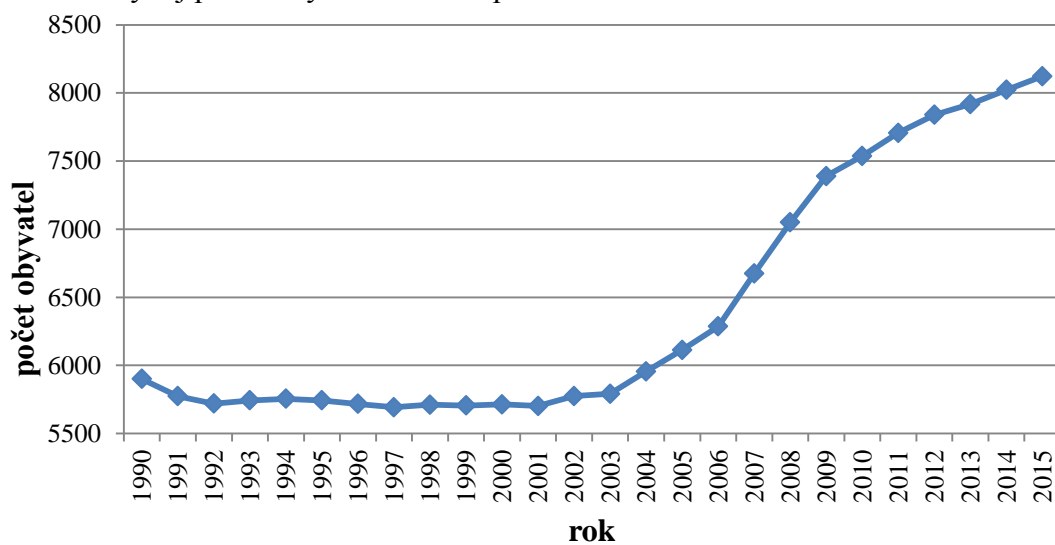

Zdroj: Arcdata Praha 2014

4.1 Vývoj obyvatelstva města Roztoky po roce 1990

Město Roztoky prošlo po revoluci významnými změnami počtu obyvatel. Zatímco na začátku 90. let docházelo k úbytku obyvatelstva a později k jeho stagnaci na hodnotě okolo 5 700 obyvatel, od roku 2001 můžeme sledovat růst počtu obyvatel. Největší nárůst byl patrný mezi lety 2006 a 2009 (graf 1). Za tuto dobu přibylo v Roztokách přes 1 000 obyvatel. Tento masivní nárůst počtu obyvatel souvisí s procesem suburbanizace a příchodem nových obyvatel do Roztok. Svou roli však sehrál také zvýšený přirozený přírůstek obyvatel související se zvýšenou porodností populace České republiky (Kocourková 2008). Na grafu 2 můžeme pozorovat kladný migrační přírůstek již od roku 1997, ale přirozený přírůstek byl záporný a proto nedocházelo k nárůstu počtu obyvatel. Tento trend se změnil v roce 2001, kdy začalo být saldo migrace vyšší. Od roku 2005 pak začal být kladný i přirozený přírůstek.

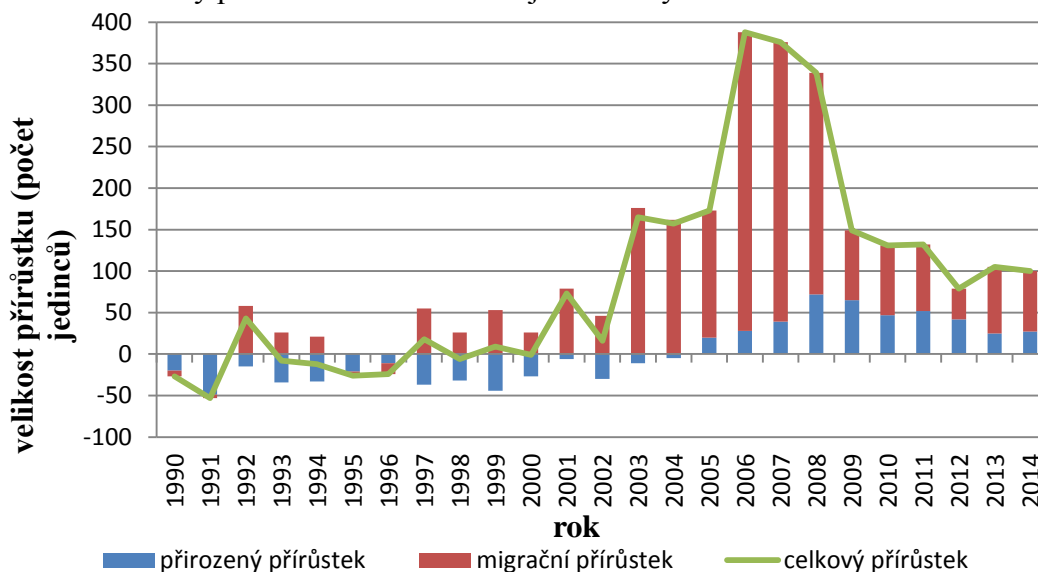
Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Roztok po roce 1990

Zdroj: ČSÚ 2015a, ČSÚ 2015b

Poznámka: údaje jsou k 1. 1. daného roku

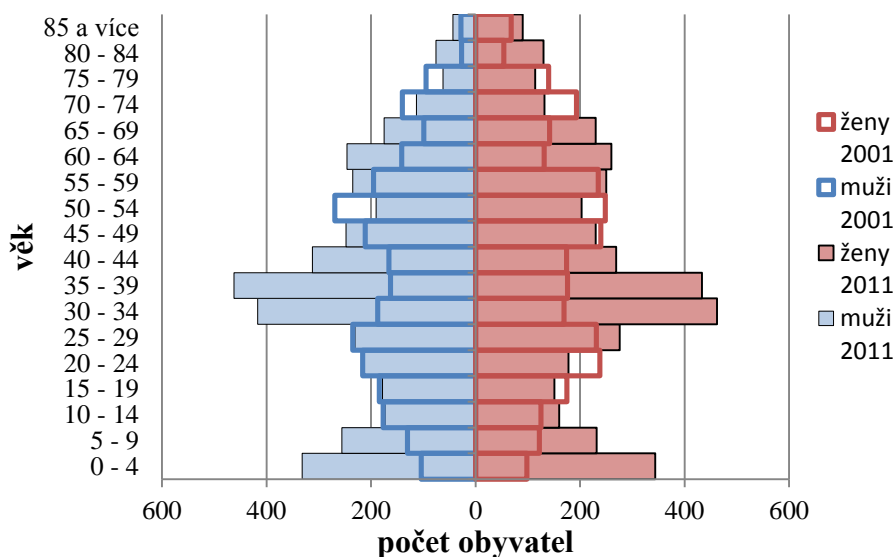
Graf 2: Celkový přírůstek v Roztokách a jeho složky v letech 1990–2014

Zdroj: ČSÚ 2015a

V grafu 3 je zobrazena změna věkové struktury obyvatel mezi lety 2001 a 2011. V souladu s jinými studiemi věnovanými suburbánním lokalitám (např. Doležalová a Ouředníček 2006) můžeme i o Roztokách říci, že se sem stěhují především mladé rodiny nebo páry, které plánují rodinu založit. Na věkové pyramidě je vidět zvyšující se počet obyvatel ve věku 30–50 let. Tento nárůst je způsoben migrací, která byla nejintenzivnější 3 až 5 let před SLDB 2011. Dále je vidět zvýšený podíl dětí do 10 let, který potvrzuje, že se do Roztok stěhují rodiny s dětmi nebo děti plánující. Za toto období došlo také ke snížení průměrného věku téměř o tři roky. V roce 2001 byl 41,6 let a v roce 2011 38,8 let (ČSÚ 2015a).

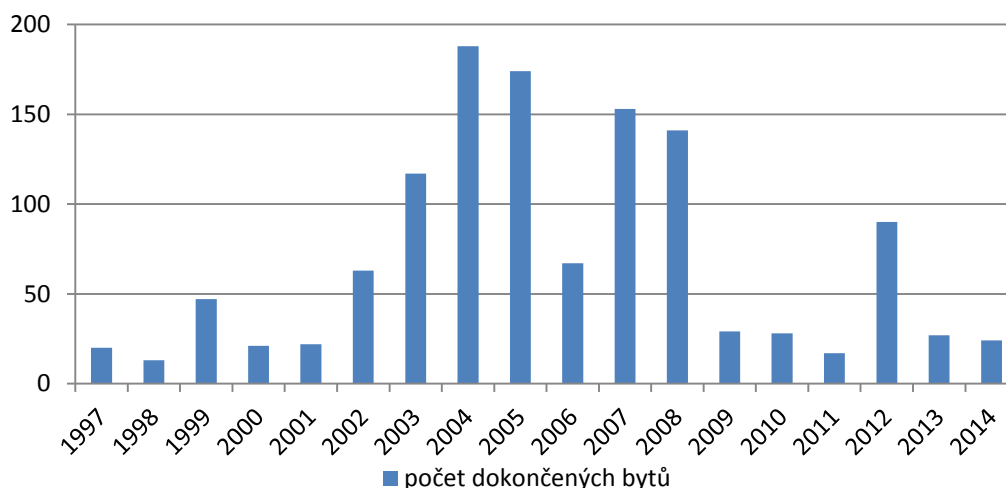
Graf 3: Věková struktura obyvatel v Roztokách v letech 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ 2011b

Nárůst počtu obyvatel souvisí se zvýšenou bytovou výstavbou. Ta byla v minulých letech v Roztokách velmi intenzivní. Podle údajů Českého statistického úřadu se Roztoky nacházejí na třetím místě (za Jesenicí a Hostivicemi) mezi obcemi v zázemí Prahy v absolutním počtu vystavěných bytů mezi lety 1997–2014 (ČSÚ 2016b). Za tuto dobu bylo v Roztokách dokončeno 1241 bytů. Počet bytů dokončených v jednotlivých letech je zobrazen v grafu 4.

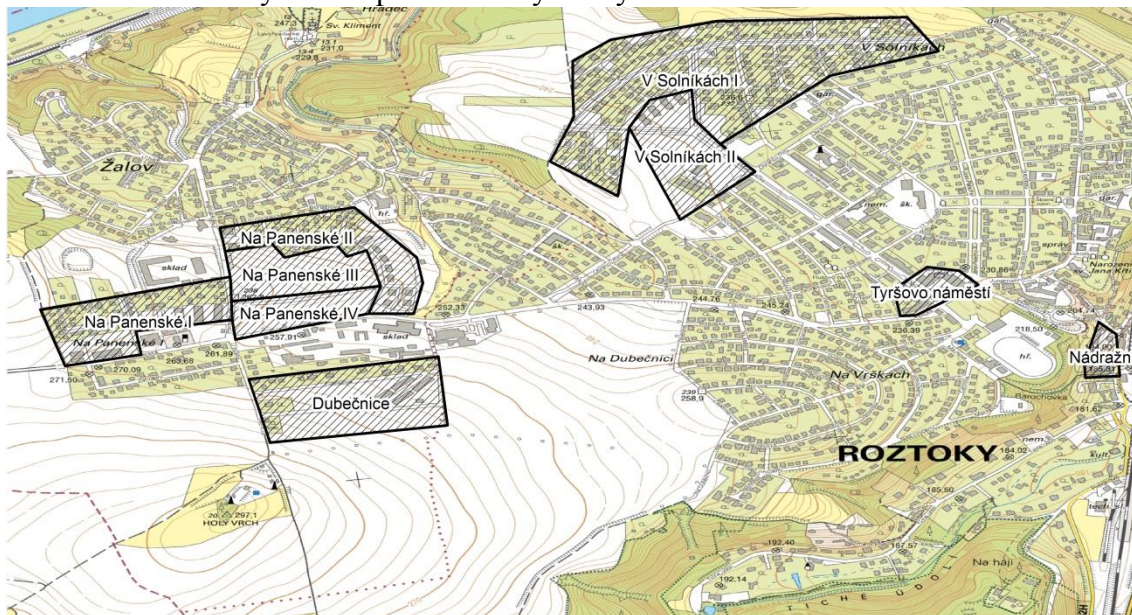
Graf 4: Počet dokončených bytů v Roztokách mezi lety 1997 a 2014

Zdroj: ČSÚ 2016b

V letech 2003–2005 přibýlo v roztočích téměř 500 bytů. Jednalo se především o velké developerské projekty společností Trigema (bytové domy a hotel na Tyršově náměstí a rodinné domy na Panenské) a Ekospol (Solníky). Projekt na Solnících byl v té době největším developerským projektem v zázemí Prahy (Ouředníček, Posová 2006). Jeho celková plocha činila 400 000 m² a bylo zde postaveno celkem 286 bytových jednotek (Ekospol 2016). V roce 2007 a 2008 byly dokončeny bytové a rodinné domy společnosti Bláha s.r.o. v Žalově (290 bytů). V následujících letech jsou vidět dopady finanční krize, dokončeny nebyly žádné velké projekty. Zlom nastal v roce 2012, kdy byly dostavěny byty v rámci projektu výstavby Na Panenské II. V roce 2013 začalo město tvořit regulační plány pro jednotlivé lokality. Z tohoto důvodu byla na některé lokality (Solníky, Dubečnice) vydána stavební uzávěra, dokud nebudou regulační plány hotovy. V současné době probíhá výstavba řadových a bytových domů Na Panenské III a již od roku 2010 se plánuje projekt výstavby 122 bytů v Nádražní ulici. Tento projekt je ze strany občanů i představitelů města kritizován a jeho konečná podoba stále není dohodnuta. Lokality nové a plánované výstavby jsou ukázány na obrázku 2.

Obrázek 2: Lokality nové a plánované výstavby v Roztokách

Zdroj: ČÚZK 2016, vlastní zpracování

Výstavba na Tyršově náměstí změnila nejen vzhled tohoto místa ale hlavně jeho funkci. Dříve to byla nevzhledná převážně travnatá plocha, na které se čas od času konaly trhy, a stála zde budova kina, které však bylo od roku 2000 zavřené (obr. 3). Při schvalování projektu si město od developera vymohlo kromě komerčních prostor v přízemí bytových domů také vybudování náměstí. Dnes slouží Tyršovo náměstí nejen jako centrum služeb v Roztokách, ale také jako místo, kde se lidé mohou potkávat a trávit zde svůj čas (obr. 4).

Obrázek 3: Tyršovo náměstí před výstavbou

Zdroj: Trigema 2009

Obrázek 4: Současná podoba Tyršova náměstí v Roztokách

Zdroj: vlastní fotografie autora

Spolu se zvyšujícím se počtem obyvatel se zlepšuje občanská vybavenost obce nejen kvantitativně ale i kvalitativně. V Roztokách nalezneme tři mateřské školy, které byly v minulých letech rozšířeny. Jejich kapacita však stále není dostačující a proto město hledá další možnosti zvyšování počtu míst v mateřských školách. Základní školu nalezneme v Roztokách jednu. Díky nárůstu počtu dětí bylo potřeba její rozšíření. Tato dostavba byla dokončena v roce 2014.

V obci se nachází mnoho služeb denní i nedenní potřeby: dva supermarkety, pekárna, banka, pošta, papírnictví, lékárna, zdravotnické středisko pro děti i dospělé atd.

4.2 Možnosti volnočasových aktivit v Roztokách

Nabídka volnočasových aktivit v Roztokách je rozmanitá. V této kapitole představím nejdůležitější instituce, které tyto činnosti zajišťují. Instituce jsou rozděleny do skupin podle typů aktivit, které nabízejí. V některých případech tyto instituce spadají do více skupin.

O kulturní aktivity v obci se stará především sdružení Roztoč, které se snaží svou činností přispívat k vytváření kulturního prostředí v Roztokách. Organizuje nejen pravidelné kroužky pro děti ale i tradiční akce jako je masopust, průvod světel nebo živé jesličky. Svými hudebními kroužky konkuruje místní základní umělecké škole. Pro děti předškolního věku pořádá kroužky mateřské centrum Rožálek. Před dvěma lety začala také různé kulturní akce pořádat místní knihovna. Jedná se především o veřejná čtení.

Sportovní aktivity v obci zajišťuje hlavně Sokol. Pro předškolní děti je zde klub Sportáček, který se snaží o všestranný sportovní rozvoj dětí. Dále se tu nachází fotbalový klub, tenisový oddíl, oddíl orientačního běhu, posilovna atd.

Do institucí zajišťujících vzdělávací aktivity patří vzdělávací centrum Lexik, které poskytuje převážně jazykové kurzy. Dále by se i do této skupiny dalo zařadit sdružení Roztoč, protože některé kroužky, které pořádá, jsou vzdělávací (např. angličtina pro děti).

Do rekreačních a cestovatelských aktivit zařazují turistické oddíly, které se v obci nacházejí. Tyto oddíly by jistě šly zařadit i mezi vzdělávací aktivity, jelikož učí děti tábornickým dovednostem a tomu, jak se správně chovat k životnímu prostředí. Avšak jejich hlavní náplní jsou výlety a výpravy. V Roztokách se nacházejí tři uskupení. První je skaut, který sdružuje několik oddílů. Dále pak tábornický klub Draci, kde na rozdíl od skautů jsou chlapci a dívky v jednom oddíle a oddíl není dělen podle věku. Posledním je asociace turistických oddílů mládeže (TOM), která má v Roztokách své celorepublikové ústředí a dlouho zde fungoval i jejich oddíl.

V Roztokách se nacházejí dvě instituce, které zajišťují společenské aktivity. První je římskokatolická farnost a druhá je Husův sbor československé církve husitské. Tyto náboženské instituce pořádají kromě pravidelných bohoslužeb také různá společenská setkání. Většina společenských aktivit však není pořádána žádnou institucí, jelikož se jedná převážně o návštěvy restaurací, cukráren, kaváren atd. Těchto zařízení se v Roztokách nachází okolo 25 a myslím si, že si mezi nimi vybere každý.

Mnoho kulturních, sportovních a vzdělávacích volnočasových aktivit zajišťuje také místní základní škola.

Roztoky jsou také atraktivním cílem turistického ruchu. Na jejich území se nachází národní kulturní památka Levý Hradec, který je označován za kolébku křesťanství v Čechách. Velmi navštěvované je také Středočeské muzeum, které sídlí v roztockém zámku a Braunerově mlýně. Okolí Roztok je také vhodné pro procházky. Jedním z nejzajímavějších míst je údolí Únětického potoka, okolo kterého se rozkládají 2 přírodní rezervace (PR). První je Tiché údolí a Roztocký háj a na ní navazuje PR Údolí Únětického potoka.

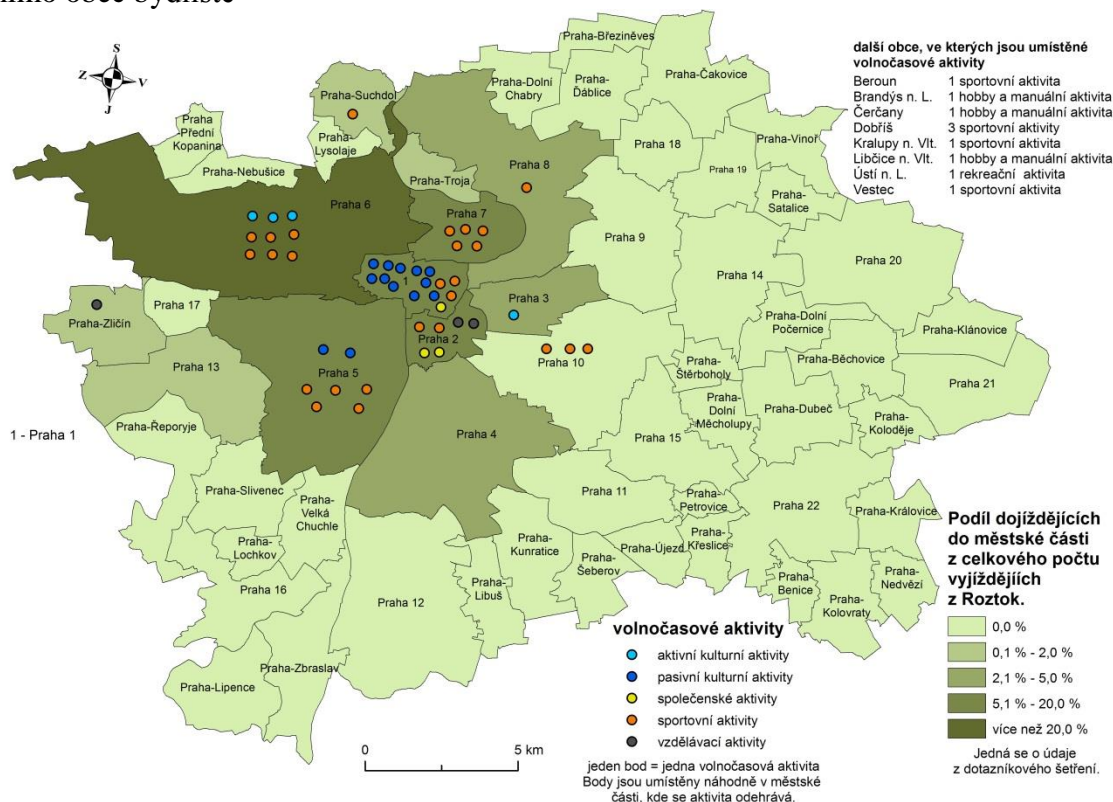
Z výše uvedeného výčtu je vidět, že nabídka volnočasových aktivit v Roztokách je rozmanitá, ale schází zde možnost pasivních kulturních aktivit (např. divadlo, kino). Čas od času se v Roztokách nějaké divadlo nebo koncert odehrává, ale většinou se jedná o program věnovaný dětem.

5. LOKALIZACE VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT

V následující kapitole jsou představeny výsledky dotazníkového šetření. Mezi odpověďmi se objevilo celkem 253 volnočasových aktivit. Z toho bylo 17 % domácích aktivit, 43 % aktivit vykonávaných v Roztokách (mimo domov), 33 % aktivit vykonávaných v Praze a 7 % volnočasových aktivit vykonávaných jinde v Česku. Aktivity, které se mezi odpověďmi objevily, jsou vypsány v tabulce 2 v metodické části této práce. Překvapivý je nízký počet některých aktivit vykonávaných doma (sledování televize, poslech hudby, trávení času u počítače), které by podle Jiřího Šafra a Věry Patočkové (2010) měly být nejčastějšími volnočasovými aktivitami české populace. Nízký počet těchto aktivit bude nejspíše způsoben tím, že respondenti si sami určovali, co považují za volnočasovou aktivitu a patrně je napadaly spíše aktivity jiného typu.

Rozmístění aktivit mimo Roztoky je ukázáno na obrázku 5. Bohužel nejsou zaznamenány všechny aktivity, které respondenti vykonávají mimo Roztoky, protože u 41 % z nich byla jako lokalita uvedena pouze Praha a nešlo je tedy zařadit do žádné městské části. Nejvíce aktivit je koncentrováno do městské části Praha 1. Jedná se především o pasivní kulturní aktivity, které jsou však provozovány jednou, maximálně dvakrát měsíčně. Většina zbylých aktivit je provozována alespoň jednou týdně, některé sportovní aktivity i častěji. Nejvíce alespoň jednou týdně vykonávaných aktivit je lokalizováno v městských částech Praha 6, Praha 5, Praha 2 a Praha 7. Všechno jsou to oblasti, které jsou z Roztok dobře dostupné. Nejvzdálenějším místem aktivity, která je provozována alespoň jednou týdně, je Ústí nad Labem. Zde má jeden muž umístěnu chalupu. Uvedl, že tam jezdí každý víkend. Ústí nad Labem je zároveň nejvzdálenějším místem ze všech lokalit, kde je některá aktivita vykonávána. Druhou velmi vzdálenou lokalitou je Dobříš. Sportovní aktivitu zde mají umístěnu tři sourozenci. Důvodem lokalizace aktivity právě do tohoto místa je osoba trenéra. Další takovou aktivitou je sportovní aktivita v Berouně. V tomto případě však zde muž, který tuto aktivitu vykonává, také pracuje. S pravidelností alespoň jednou týdně jsou ještě vykonávány aktivity v Libčicích nad Vltavou a Kralupech nad Vltavou, které mají s Roztoky velmi dobré vlakové spojení, a také aktivita ve Vestci, u které byl jako důvod uveden opět místní trenér. Aktivity v Brandýse nad Labem a Čerčanech jsou provozovány jednou měsíčně.

Obrázek 5: Rozmístění volnočasových aktivit obyvatel Roztok (respondentů šetření) mimo obec bydliště

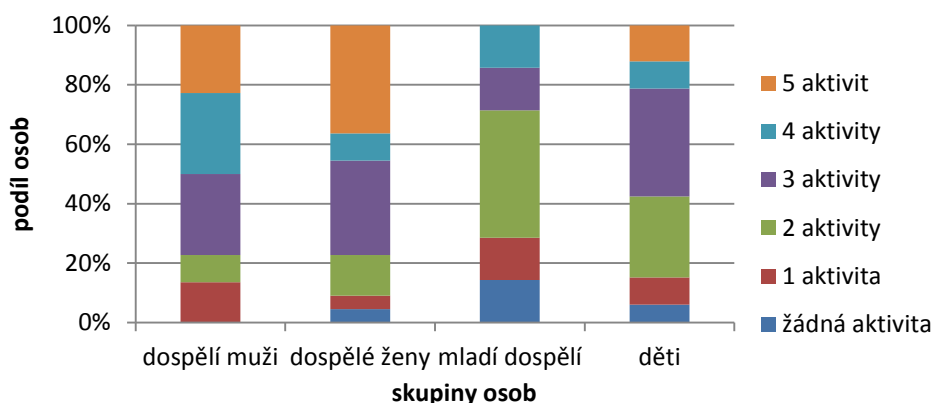
Zdroj: dotazníkové šetření, Arcdata Praha 2014

Poznámka: v mapě jsou vyobrazeny městské části Prahy

Nejvíce volnočasových aktivit vykonávají dospělé ženy (průměrně 3,45 aktivity na ženu) a tráví jimi v průměru přes pět hodin týdně. O trochu nižší je průměr u dospělých mužů (3,36 aktivity na muže), kteří jim také věnují přes pět hodin týdně. Na třetím místě v počtu aktivit na osobu jsou děti (2,69 aktivity), které jimi tráví 5 a půl hodiny týdně. Nejméně aktivit vykonávají mladí dospělí (průměrně dvě aktivity na osobu), kteří jim věnují čtyři hodiny týdně. Na grafu 5 vidíme počet aktivit, které pravidelně vykonávají jednotlivé skupiny lidí. Dospělí muži jsou jedinou skupinou, ve které mají všechny osoby alespoň jednu volnočasovou aktivitu. Celkem 50 % z nich má dokonce čtyři a více volnočasových aktivit, což je nejvíce ze všech sledovaných skupin. Dospělé ženy mají čtyři a více aktivit ve 45 % případů. Oproti všem ostatním skupinám je mezi nimi však nejvíce osob (36 %), které uvedly pět aktivit, dále je u nich také vysoké procento těch, které pravidelně vykonávají aktivity tři (32 % dospělých žen). Oproti tomu pouze necelých 30 % mladých dospělých se pravidelně věnuje čtyřem nebo pěti aktivitám a více než 43 % z nich vykonává pouze dvě volnočasové aktivity. Domnívám se, že výsledky u této skupiny mohou být zkresleny z důvodu jejich nízkého počtu. Jen 21 % dětí mělo uvedeno čtyři a více aktivit. Žádné volnočasové aktivity

nebyly u 6 % dětí, tyto děti jsou předškolního věku. Pokud bychom brali v úvahu jen děti, které již chodí do školy, tak nám vyjde, že téměř 97 % z nich má dvě a více volnočasových aktivit. Na závěr je důležité říct, že průměrný počet aktivit na osobu je ovlivněn tím, kdo dotazník vyplňoval. Ukázalo se, že osoba, která dotazník vyplňovala, měla průměrně téměř o jednu aktivitu více než osoby ostatní (3,6 x 2,8 aktivit na osobu).

Graf 5: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu pravidelných volnočasových aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

5.1 Volnočasové aktivity a uzly prostoru aktivit

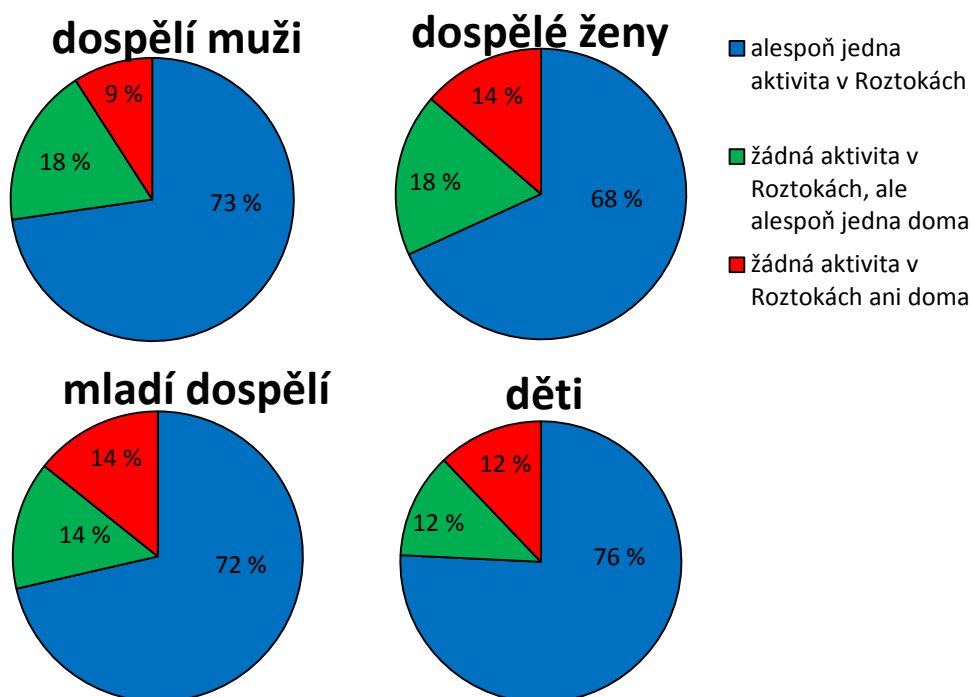
V této podkapitole se věnuji vztahu volnočasových aktivit a pravděpodobným uzlům prostoru aktivit. Jako uzly byly zvoleny lokality současného bydliště a pracoviště, protože jsou to místa, kde člověk tráví většinu dne, a dále bývalé bydliště. U něj se mohou projevit vazby, které jedinec nechce nebo nemůže zprůhlednit.

5.1.1 Volnočasové aktivity lokalizované v místě bydliště

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že v Roztokách vykonává alespoň jednu aktivitu mimo domov 61 osob (73 % všech respondentů). Dalších 15 % respondentů nevykonává žádnou aktivitu v Roztokách (mimo domov), ale má alespoň jednu aktivitu umístěnou doma. Zbýlých 12 % respondentů má všechny své aktivity umístěné někde jinde. Graf 6 ukazuje jednotlivé skupiny obyvatel podle toho, zda mají umístění alespoň jedné aktivity v blízkosti bydliště. Aktivity, které se odehrávají doma, jsou počítány

mezi aktivity lokalizované v blízkosti bydliště. Téměř 91 % dospělých mužů má alespoň jednu aktivitu umístěnou v blízkosti bydliště. Více než 77 % dospělých mužů (z celkového počtu těch, kteří mají alespoň jednu aktivitu v blízkosti bydliště) využívá pro své aktivity i jiné lokality a 23 % naopak nemá své volnočasové aktivity umístěné nikde jinde. Podíl dospělých žen, které mají v blízkosti bydliště alespoň jednu aktivitu, je nižší (86 %). Naopak vyšší je procento žen, které mají všechny své aktivity situované v Roztokách (31 % z dospělých žen, které mají alespoň jednu aktivitu v blízkosti bydliště). Svou roli v tom hraje zřejmě fakt, že 13 % všech respondentek má v Roztokách pracoviště a jedná se o stejné ženy, které mají v blízkosti bydliště i všechny své volnočasové aktivity. Jako důvod lokalizace však tyto ženy uvedly blízkost bydliště. Necelých 86 % mladých dospělých má v blízkosti bydliště lokalizovanu alespoň jednu aktivitu, ale není mezi nimi nikdo, kdo by zde měl umístěny všechny své volnočasové aktivity. Je to nejspíše způsobeno tím, že nikdo z nich zde nemá školu a také z vlastních zkušeností vím, že je tato skupina lidí více vázána na jádrové město. Necelých 88 % dětí má alespoň jednu aktivitu umístěnou v blízkosti bydliště a téměř 76 % dětí mimo domov. Vysoké procento těchto dětí je částečně způsobené tím, že 52 % všech dětí navštěvuje školu v Roztokách. Děti, které mají v Roztokách školu, mají zároveň v Roztokách umístěné i všechny své volnočasové aktivity. Zbýlých 48 % dětí navštěvuje školu v Praze. Celkem 25 % z dětí, které navštěvují školu v Praze, má umístěné všechny své volnočasové aktivity v Roztokách, ostatní děti vykonávají své volnočasové aktivity na více místech. Druhým důvodem může být to, že volnočasové aktivity často vybírají svým dětem rodiče. Pokud vyberou aktivitu v blízkosti bydliště, je pravděpodobné, že děti se rychle naučí chodit na tuto aktivitu samy a nebudou vyžadovat asistenci rodičů. Rodiče tak budou mít více času na vlastní aktivity.

Graf 6: Porovnání jednotlivých skupin obyvatel podle umístění volnočasových aktivit v blízkosti bydliště

Zdroj: dotazníkové šetření

Domácnosti, které v Roztokách žijí 0–5 let mají v Roztokách lokalizováno 25 % svých aktivit. Mezi nimi se také nachází jediná z celého vzorku, ve které ani jeden člen nemá umístěnou volnočasovou aktivitu v Roztokách (a to ani přímo doma). U domácností, které žijí v Roztokách 6–10 let je to 42 % aktivit a u těch, které zde žijí více jak 11 let, je to 43 % aktivit. Na základě tohoto výsledku by šlo hovořit o možném vlivu délky pobytu na lokalizaci volnočasových aktivit, která byla již v několika studiích diskutována (např. Špačková, Ouředníček 2012). Pro potvrzení této hypotézy by však bylo třeba rozsáhlejšího šetření. Rozdíly jsou vidět také mezi domácnostmi, ve kterých žijí děti a ve kterých ne. Vyšší podíl aktivit vykonávaných v blízkosti bydliště mají domácnosti s dětmi (50 % všech volnočasových aktivit), oproti tomu domácnosti bez dětí vykonávají v Roztokách pouze 20 % svých volnočasových aktivit.

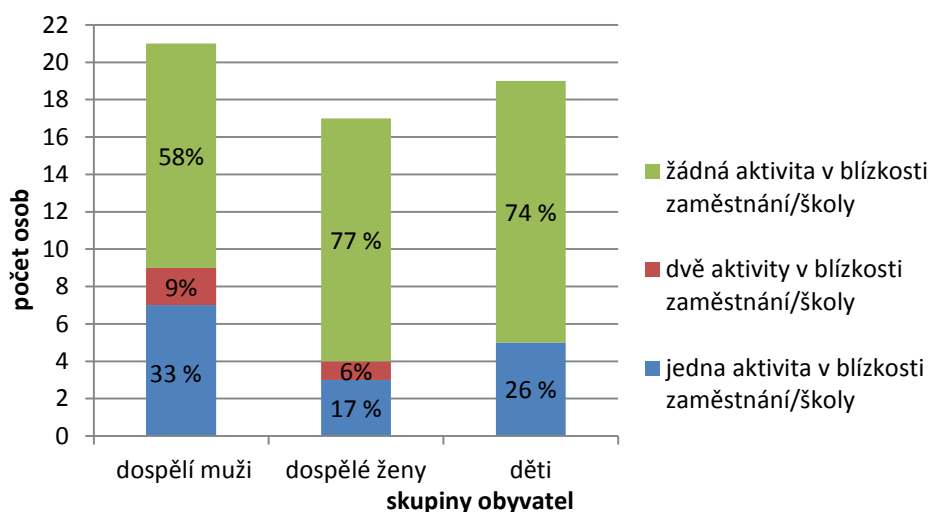
5.1.2 Volnočasové aktivity lokalizované v místě zaměstnání/ školy

Místo zaměstnání by podle Franka Hortna a Davida Reynoldse (1971) mělo být druhým důležitým uzlem, okolo kterého se tvoří prostor aktivit jedince. Do volnočasových aktivit v blízkosti zaměstnání počítám aktivity, které navazují na

pracovní dobu nebo je jedinec navštěvuje během cesty do zaměstnání nebo školy. Zaměstnání nebo školu mimo místo svého bydliště má celkem 64 osob (76 %). Celkem 28 % z těchto osob má umístěnu v blízkosti zaměstnání alespoň jednu aktivitu⁶.

Graf 7 ukazuje podíl osob, které mají alespoň jednu volnočasovou aktivitu umístěnu v blízkosti zaměstnání z celkového počtu lidí, kteří mají zaměstnání mimo Roztoky. Téměř 43 % dospělých mužů (z těch, co mají zaměstnání mimo Roztoky) má v blízkosti zaměstnání umístěnou alespoň jednu aktivitu, což je nejvyšší procento, ze všech skupin. U dospělých žen a dětí je to přibližně jedna čtvrtina. Mezi mladými dospělými není nikdo, kdo by měl některou svojí aktivitu lokalizovanou v blízkosti školy. Ve většině případů se jedná pouze o jednu aktivitu, která je umístěna v blízkosti zaměstnání nebo školy. Pouze dva dospělí muži a jedna dospělá žena mají takové aktivity dvě. U všech dětí se jedná o aktivity, které jsou umístěny přímo ve škole.

Graf 7: Porovnání jednotlivých skupin obyvatel podle toho, zda mají v blízkosti zaměstnání nebo školy volnočasovou aktivitu

Zdroj: dotazníkové šetření

Poznámka: u mladých dospělých nebyla uvedena žádná aktivita v blízkosti školy; v grafu jsou pouze osoby, které mají zaměstnání nebo školu mimo obec bydliště

5.1.3 Volnočasové aktivity lokalizované v místě bývalého bydliště

Jako poslední uzel, okolo kterého by se mohl tvořit prostor aktivit jedince, jsem zvolil místo bývalého bydliště. Podle výsledků dotazníkového šetření mají volnočasovou aktivitu v blízkosti bývalého bydliště umístěnu dva dospělí muži (9 %)

⁶ Mezi tyto osoby nejsou započítáni lidé, kteří mají zaměstnání nebo školu v Roztokách.

a tři dospělé ženy (13 %). Ve všech případech se jedná o aktivity, které jsou vázány na známé osoby. Tyto známosti vznikly nejspíše právě v době, kdy jedinci v daném místě žili. Zajímavé je, že všichni tito lidé žijí v Roztokách přes deset let a u osob, které se přistěhovaly později, se takovéto aktivity neobjevily.

Zaměstnání v blízkosti bývalého bydliště mají lokalizované tři dospělé ženy a jeden dospělý muž, dvě z těchto žen zde mají také volnočasovou aktivitu. Školu má v místě bývalého bydliště umístěnu pět dětí (15 % dětí). U dvou z nich hraje nejspíše roli to, že jejich matka v daném místě pracuje, jelikož tato rodina žije v Roztokách již osm let. Zbylé tři děti patří do rodiny, která se do Roztok přistěhovala teprve před rokem a je tedy pravděpodobné, že tyto děti chodily do dané školy již před přestěhováním. Všechny tyto děti zde mají alespoň jednu volnočasovou aktivitu. Jelikož se ve všech případech jedná o aktivity přímo ve škole, jsou tyto děti započítány do předchozí kapitoly.

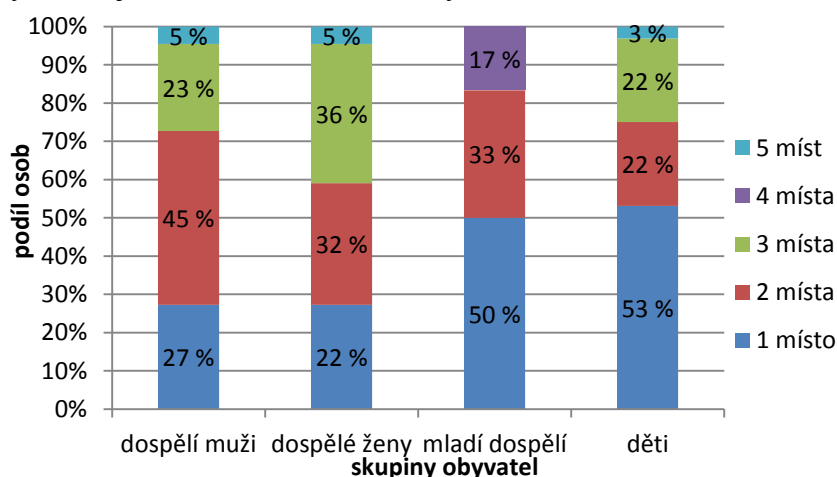
5.1.4 Shrnutí

Podle výsledků výzkumu můžeme říci, že lokalizace volnočasových aktivit nových obyvatel Roztok nejvíce souvisí s místem současného bydliště. V Roztokách je vykonáváno 50 % volnočasových aktivit. Dalších 13 % aktivit je vykonáváno doma (čili také v Roztokách). Z toho vyplývá, že necelé dvě třetiny (63 %) aktivit je vázáno na místo bydliště. Další dva předpokládané uzly se neukázaly jako významné. V místě zaměstnání nebo školy je umístěno 9 % aktivit a v místě bývalého bydliště pouze 2 % aktivit. Zbylých 26 % aktivit není umístěno u žádného z těchto uzlů. Důvodem je často vyšší kvalita nabízených aktivit nebo větší možnost výběru.

Na grafu 8 vidíme počty míst, ve kterých se odehrávají volnočasové aktivity respondentů. Aktivity vykonávané doma a v Roztokách jsou počítány jako jedno místo. Největší koncentrace volnočasových aktivit do jednoho místa je u dětí (53 % dětí). Všechny tyto děti mají své volnočasové aktivity koncentrované v Roztokách. Zajímavé je srovnání tohoto údaje s počtem aktivit, které děti v průměru mají. Téměř 55 % dětí má alespoň tři volnočasové aktivity, ale jen 47 % dětí má své aktivity lokalizovány do dvou a více míst. Aktivity koncentrované do jednoho místa má 50 % mladých dospělých, což je překvapivě vysoké číslo. Patrně je však důvodem nízký počet respondentů a rovněž nízký počet aktivit, které tito respondenti uvedli. Čtyři aktivity se

objevily pouze u jednoho z mladých dospělých a ten je měl lokalizované do čtyř různých míst. U dospělých mužů a dospělých žen je koncentrace volnočasových aktivit podobná, v obou případech nižší než u ostatních skupin. Shodné je procento osob, které mají koncentrovány své aktivity do jednoho místa (27 %). Přestože více dospělých žen má uvedeno pět aktivit, koncentrace aktivit do pěti míst je u dospělých mužů i žen shodná (5 %). Dá se tedy říct, že ženy, které mají pět aktivit, mají tyto aktivity více koncentrovány. Pokud bychom se ale podívali na osoby, které mají tři a více aktivit (77 % mužů i žen), tak vidíme, že své volnočasové aktivity mají více koncentrovány muži. Jen 28 % dospělých mužů má aktivity na třech a více místech, oproti tomu dospělé ženy mají na třech a více místech koncentrováno 41 % svých volnočasových aktivit.

Graf 8: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu míst, na kterých vykonávají své volnočasové aktivity

Zdroj: dotazníkové šetření

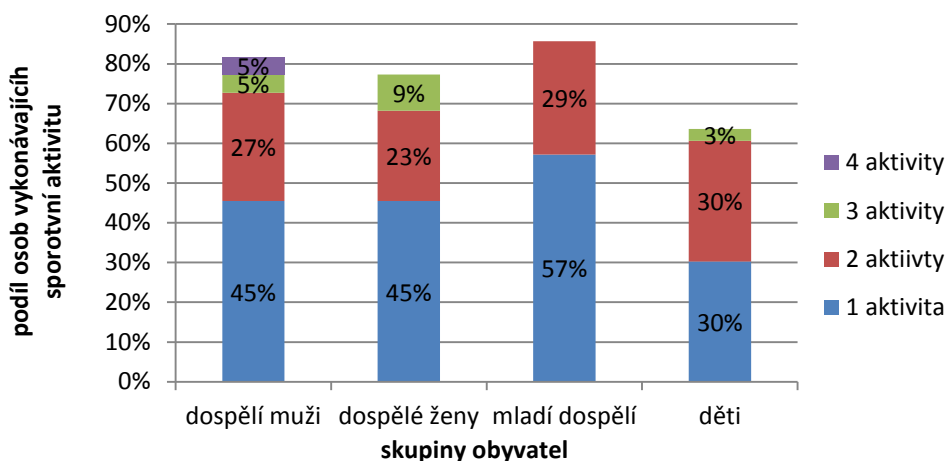
5.2 Lokalizace volnočasových aktivit podle kategorií

V této části se věnuji jednotlivým kategoriím volnočasových aktivit. Sleduji, zda jsou jednotlivé aktivity vykonávány doma, jinde v Rožtokách, v blízkosti zaměstnání/školy nebo na jiných místech a z jakých důvodů. Aktivity jsou seřazeny podle významu, který mají v mém výzkumném vzorku.

5.2.1 Sportovní aktivity

Respondenti celkově uvedli 96 sportovních aktivit (38 % všech aktivit). Z výzkumu vyplynulo, že nejvíce sportovních aktivit mají dospělí muži (1,31 sportovní aktivity na osobu), dále dospělé ženy (1,18 aktivity) a mladí dospělí (1,14 aktivity). Nejméně sportovních aktivit na jednu osobu měly děti (jedna sportovní aktivita). Pokud bychom se ale podívali, která ze sledovaných kategorií nejvíce sportuje, tak zjistíme, že nejvíce sportují mladí dospělí (86 % mladých dospělých má alespoň jednu sportovní aktivitu). Na druhém místě jsou dospělí muži (82 %), dále dospělé ženy (77 %) a nejméně sportují děti (64 %). Alespoň dvě sportovní aktivity vykonává 33 % osob. Jejich struktura je zobrazena v grafu 9.

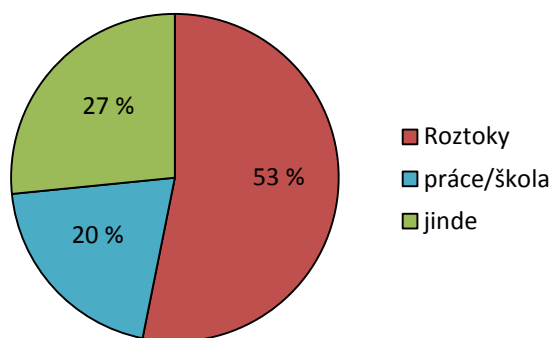
Graf 9: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu sportovních aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

Na grafu 10 vidíme, že převažují aktivity vykonávané v Roztokách (53 %). Jedná se především o běh, míčové sporty a různá cvičení (pilates, jóga atd.). Zajímavý je vysoký podíl aktivit vykonávaných v blízkosti zaměstnání nebo školy (20 % sportovních aktivit). Jedná se celkem o 19 aktivit a jde o stejné sporty, jako vykonávají respondenti v Roztokách s výjimkou běhu. Zbýlých téměř 27 % aktivit je vykonávaných na jiných místech. Důvodem vykonávání sportovních aktivit jinde než v Roztokách nebo v blízkosti zaměstnání je umístění týmu/spoluhráčů nebo vyšší kvalita vybrané aktivity. Častou lokalitou sportovních aktivit je Praha 6 (6 % aktivit), Praha 7 (5 % aktivit) a Praha 5 (5 % aktivit). Aktivity umístěné v Praze 6 byly většinou míčové sporty, v Praze 7 se jednalo o tenis a plavání a v Praze 5 opět tenis a lezení.

Graf 10: Lokalizace sportovních aktivit

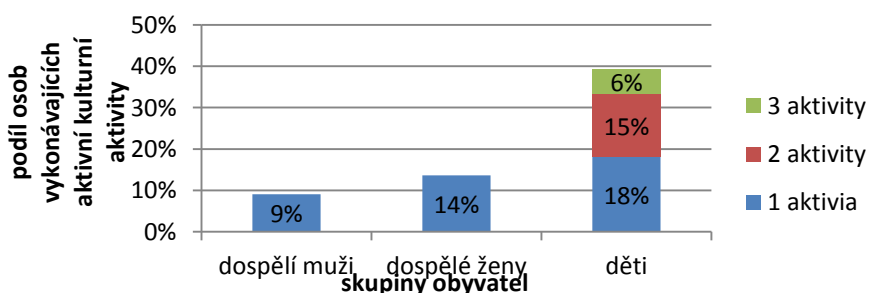
Zdroj: dotazníkové šetření

5.2.2 Kulturní aktivity

U kulturních aktivit jsou vidět velké rozdíly mezi aktivními a pasivními aktivitami (graf 11,12 a 13). Celkem se v odpovědích objevilo 56 kulturních aktivit (22 % všech aktivit). Průměrný počet kulturních aktivit na osobu činil u dětí 0,75 aktivity, u mladých dospělých 0,14, u dospělých mužů 0,50 a u dospělých žen 0,59. Mírně převažují pasivní kulturní aktivity (52 % kulturních aktivit).

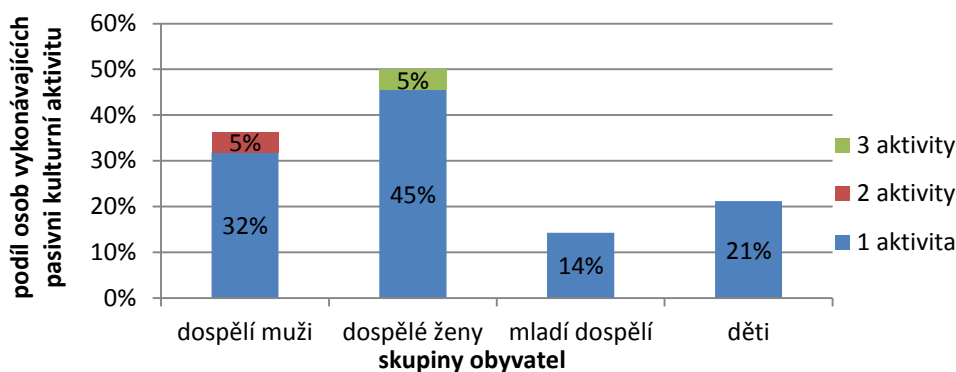
Děti jsou jedinou skupinou, u které převažují aktivní kulturní aktivity (76 % dětských kulturních aktivit). U dospělých mužů je 18 % kulturních aktivit aktivních, u dospělých žen 19 % a u mladých dospělých není žádná taková aktivita. Aktivní kulturní aktivity vykonává 39 % dětí (graf 11). Jedná se především o výtvarné kroužky a hru na hudební nástroje. U dospělých mužů se jedná o hru na hudební nástroje, u dospělých žen navíc ještě o zpěv. Pasivním kulturním aktivitám se nejvíce věnují dospělé ženy. Celkem 50 % dospělých žen má alespoň jednu takovou aktivitu (graf 12). U všech skupin se jedná o návštěvy divadla, koncertu nebo kina. U mužů se ještě navíc objevilo sledování televize.

Graf 11: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu aktivních kulturních aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

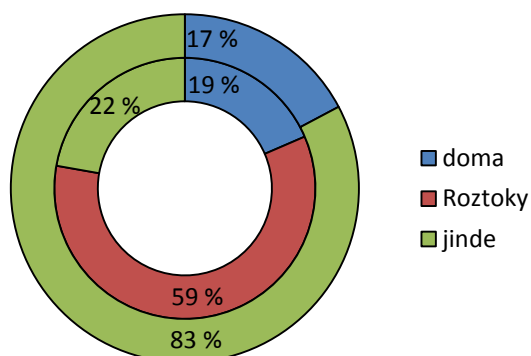
Graf 12: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu pasivních kulturních aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

Vnitřní prsteneček grafu 13 nám ukazuje umístění aktivních kulturních aktivit. Nejvíce aktivních kulturních aktivit je lokalizováno v Roztokách (59 %). U domácích aktivit (19 % aktivit) se ve všech případech jedná o hru na hudební nástroje. Dospělí muži mají aktivní kulturní aktivity umístěny pouze doma. Děti mají 68 % těchto aktivit umístěných v Roztokách (mimo domov), 22 % doma a zbylých 10 % v Praze. Dospělé ženy mají 66 % těchto aktivit umístěných v Praze, zbylé v Roztokách mimo domov. Vnější prsteneček v grafu 13 zobrazuje pasivní kulturní aktivity. Nejvíce pasivních aktivit se odehrává na jiných místech než doma, v blízkosti bydliště nebo zaměstnání/školy (83 %). Mezi jinde navštěvované aktivity patří návštěva divadla, koncertu nebo kina. Důvodem návštěvy těchto aktivit jinde než v Roztokách je podle respondentů především možnost velkého výběru a lepší kvalita. Celkem 38 % pasivních kulturních aktivit je koncentrováno do městské části Praha 1. U zbylých aktivit je jako lokalita uvedena pouze Praha a vzhledem k vybavenosti městské části Praha 1 institucemi, které pasivní kulturní aktivity nabízejí, se dá předpokládat, že mnoho těchto aktivit zde bude lokalizováno také. Mezi pasivní aktivity provozované doma patří sledování televize, které se ve výzkumném vzorku objevilo pouze u dvou mužů, a poslech hudby. Doma mají pasivní kulturní aktivity umístěné pouze muži, zbylé skupiny je navštěvují v Praze.

Graf 13: Lokalizace kulturních aktivit

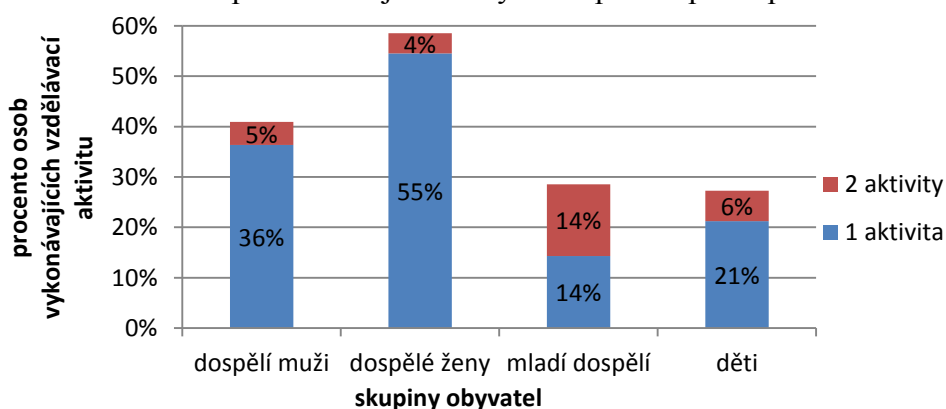
Zdroj: dotazníkové šetření

Poznámka: vnitřní prstencový graf zobrazuje lokalizaci aktivních kulturních aktivit, vnější lokalizaci pasivních kulturních aktivit.

5.2.3 Vzdělávací aktivity

Respondenti uvedli celkem 38 vzdělávacích aktivit (15 % všech aktivit). U dětí to bylo 11 aktivit (průměrně 0,33 vzdělávací aktivity na osobu), u mladých dospělých tři aktivity (průměrně 0,43 na osobu), u dospělých mužů 10 aktivit (průměrně 0,45 na osobu) a u dospělých žen 14 aktivit (průměrně 0,64 na osobu). Alespoň jednu vzdělávací aktivitu má 59 % dospělých žen, 41 % dospělých mužů, 28 % mladých dospělých a 27 % dětí. Nejčastější vzdělávací aktivitou je četba (45 % vzdělávacích aktivit). Ta je nejčastější aktivitou také u dospělých mužů, dospělých žen a mladých dospělých. U dětí jsou nejčastější aktivitou jazykové kurzy, které jsou časté také u dospělých žen.

Graf 14: Podíl respondentů v jednotlivých skupinách podle počtu vzdělávacích aktivit

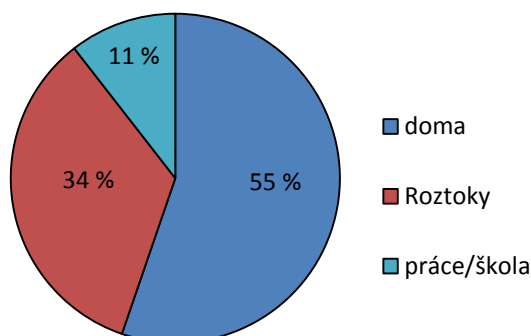

Zdroj: dotazníkové šetření

U vzdělávacích aktivit převládají aktivity vykonávané doma nebo v Rostokách (graf 15). U domácích aktivit se jedná především o četbu a prohlížení internetu. Mezi aktivitami vykonávanými v Rostokách nebo v práci či škole převládají jazykové kurzy.

Domácí aktivity také převládají u všech sledovaných skupin obyvatel kromě dětí, které mají své vzdělávací aktivity nejčastěji v Roztokách mimo domov.

Graf 15: Lokalizace vzdělávacích aktivit

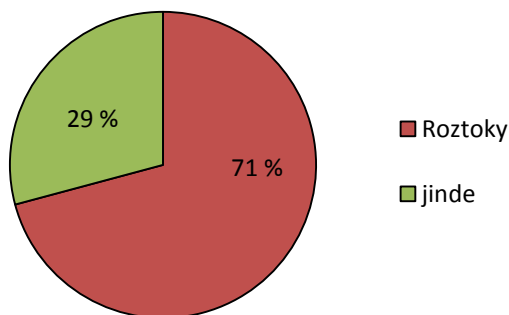

Zdroj: dotazníkové šetření

5.2.4 Ostatní aktivity

Rekreačních a cestovatelských aktivit uvedli respondenti celkem 23 (9 % všech aktivit). Tuto aktivitu má 23 % dospělých mužů, 18 % dospělých žen, 14 % mladých dospělých a 36 % dětí. U všech se jedná pouze o jednu aktivitu. Dospělí muži, dospělé ženy a mladí dospělí mají jako tuto aktivitu uvedeny procházky nebo výlety. Jeden muž měl jako rekreační aktivitu uvedenu návštěvu chalupy. Procházky jsou situovány do Roztok a okolí, výlety různě. Děti mají kromě procházek a výletů další aktivitu a tou je turistický oddíl nebo skaut, který navštěvuje 21 % všech dětí. Vysoké procento dětí, které navštěvuje turistický oddíl, je způsobeno výběrem respondentů, protože rodiče dětí z oddílu byli první z oslovených účastníků šetření. Právě díky vysokému zastoupení turistického oddílu v odpovědích, je vysoká koncentrace rekreačních a cestovatelských aktivit právě do Roztok. Pokud by nebyl turistický oddíl do těchto aktivit započítán, tak se v Roztokách odehrává 50 % aktivit.

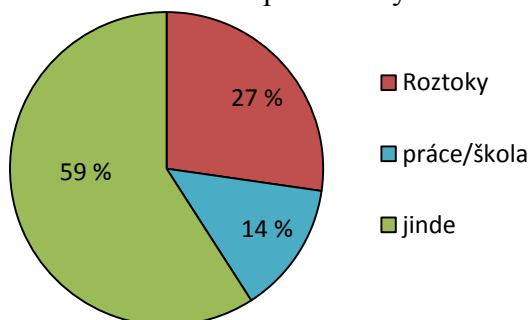
Graf 16: Lokalizace rekreačních a cestovatelských aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

Společenských aktivit se v odpovědích objevilo 22 (9 % všech aktivit). Společenskou aktivitu má 41 % dospělých žen a stejné procento dospělých mužů. Z mladých dospělých nemá společenskou aktivitu uvedenu nikdo a z dětí pouze jedno. Převažují aktivity vykonávané jinde než v Roztokách nebo v blízkosti zaměstnání či školy (graf 17). U dítěte se jedná o aktivitu v blízkosti školy vázanou na spolužáky. U dospělých mužů probíhá 90 % společenských aktivit mimo Roztoky, u dospělých žen je to 64 % aktivit. Ženy mají 18 % aktivit vázaných na známé z práce. V případě dospělých mužů a žen se jedná o setkání s přáteli v hospodách nebo restauracích. U jedné ženy byla jako společenská aktivita uvedena bohoslužba. U těchto aktivit často byla jako lokalita uvedena Praha a dá se předpokládat, že místo výkonu společenských aktivit se často mění.

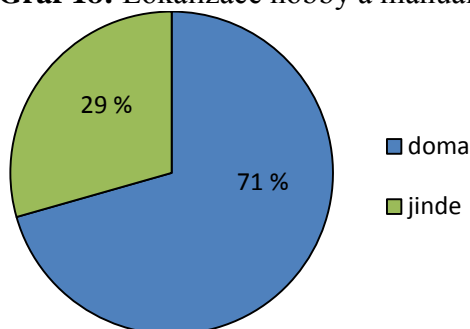
Graf 17: Lokalizace společenských aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

Hobby a manuálních aktivit se mezi odpověďmi objevilo 17 (7 % všech aktivit). Doma je vykonáváno 71 % těchto aktivit (graf 13). Hobby a manuální aktivity vykonává 23 % dospělých mužů a stejné procento dospělých žen, 14 % mladých dospělých a 6 % dětí. U mužů a žen se jedná o práce na zahradě a domácí práce. Téměř 9 % dospělých žen navíc uvedlo jako svou volnočasovou aktivitu nakupování. Nejčastějším hobby a manuální aktivitou u mladých dospělých a dětí je hraní her na počítači. U lokalit vykonávaných jinde bohužel nebyl uveden důvod, ale dá se předpokládat, že to bude podobné jako u jiných kategorií, tedy kvalita a možnost výběru.

Graf 18: Lokalizace hobby a manuálních aktivit

Zdroj: dotazníkové šetření

5.2.5 Shrnutí

Podle výsledků výzkumu můžeme říct, že u většiny kategorií převládá lokalizace do blízkosti bydliště. Výjimku tvoří společenské a pasivní kulturní aktivity. Aktivity spadající do těchto dvou kategorií jsou nejčastěji umístěny v Praze. Důvodem je vyšší kvalita nabízených aktivit a také větší možnost výběru.

U dospělých mužů se objevily všechny kategorie aktivit, kterými jsem se ve výzkumu zabýval. Nejčastější kategorií aktivit u mužů jsou sportovní aktivity (40 % volnočasových aktivit dospělých mužů). Více než 72 % těchto aktivit vykonávají dospělí muži v Roztokách. Zbylé aktivity vykonávají různě po Praze a jeden muž má sportovní aktivitu umístěnu v Berouně v blízkosti zaměstnání. Na druhém místě jsou aktivity vzdělávací a společenské (14 % volnočasových aktivit dospělých mužů). Celkem 80 % vzdělávacích aktivit vykonávají muži doma, 10 % mimo domov v Roztokách a 10 % v blízkosti zaměstnání v Praze. Společenské aktivity vykonávají muži v Praze. Pouhých 10 % těchto aktivit lokalizují do Roztok.

U dospělých žen se také objevily všechny kategorie. Stejně jako u mužů jsou nejčastější kategorií sportovní aktivity (34 % jejich volnočasových aktivit). V Roztokách mají ženy situováno 58 % těchto aktivit. Zbylé aktivity probíhají v Praze až na jednu, která je umístěna ve Vestci. Na druhém místě jsou opět dvě kategorie aktivit, vzdělávací a pasivní kulturní aktivity (13 % aktivit dospělých žen). Všechny pasivní kulturní aktivity žen jsou umístěné v Praze, naopak všechny vzdělávací aktivity mají umístěné v Roztokách (80 % doma a 20 % jinde v Roztokách).

U mladých dospělých je opět nejčastější aktivitou sport (57 % jejich aktivit). Celkem 25 % sportovních aktivit je vykonávaných v Roztokách (ve všech případech jde o běh). Druhou nejčastější kategorií jsou vzdělávací aktivity (21 % jejich aktivit), které

jsou všechny vykonávané doma. U mladých dospělých se neobjevila žádná společenská a aktivní kulturní aktivita.

I u dětí je nejvíce sportovních aktivit (35 % dětských volnočasových aktivit). Téměř 65 % těchto aktivit se odehrává v Roztokách, dalších 22 % v Praze (především městské části Praha 5,6 a 7) a zbylých 13 % jinde (Dobříš a Kralupy n. Vlt.). Druhou nejčastější aktivitou u dětí jsou aktivní kulturní aktivity (25 % jejich aktivit). Do Roztok je umístěno 86 % těchto aktivit (některé z nich jsou domácí). Zbylé aktivity probíhají v Praze přímo ve škole, kam dané dítě chodí.

5.3 Diskuze výsledků v kontextu teoretických konceptů

Ohledně prostoru aktivit (Horton, Reynolds 1971) jsem došel k závěru, že i pro obyvatele Roztok platí to, co zjistil Martin Dijst (1999) při studiu holandských rodin. Totiž, že pokud mají lidé bydliště i zaměstnání nebo školu umístěny v rámci jednoho města (v mém případě Roztok), tak sem koncentrují i další své aktivity. Vzhledem k tomu, že jako místo výkonu volnočasové aktivity byla uvedena městská část, dá se velikost prostoru aktivit určit jen velmi omezeně. Největší prostor aktivit má muž, který má chalupu v Ústí nad Labem (vzdálenost od bydliště přes 60 km⁷). Dále tři sourozenci, kteří mají sportovní aktivitu v Dobříši (vzdálenost od bydliště 45 km) a muž který sportuje a zároveň má zaměstnání v Berouně (přes 30 km). Jde však vždy o jednotlivé případy, v průměru je vzdálenost mezi bydlištěm a nejbližší aktivitou obyvatel Roztok 14 km, nejčastěji se pak pohybuje mezi 6 a 13 km⁸.

Omezení (Hägerstrand 1970), která ovlivňují každodenní život obyvatel Roztok, se dají z dostupných dat pouze předpokládat. Většina respondentů (73 %) má zaměstnání nebo školu lokalizovanou v Praze a stráví tedy více času cestováním, než ti, kteří se přesouvají pouze v rámci Roztok (27 %). Je možné předpokládat, že díky tomu mohou mít méně volného času. Menší množství volného času v souvislosti s delší dobou strávenou v dopravě u studentů bydlících v suburbii se potvrdil například ve studii Lucie Pospíšilové a Martina Ouředníčka (2011). S dojížděnkou také souvisí dopravní zácpy, které se po ránu tvoří především na semaforech v Praze Podbabě a v blízkosti Vítězného náměstí v Dejvicích. Omezení koordinace vazeb jsou nejvíce

---

⁷ měřena vzdušná vzdálenost center měst/městských částí

⁸ Nejsou započítány aktivity, které jsou vykonávány v Roztokách

viditelné u společenských aktivit, které se nejčastěji odehrávají v Praze. Důvodem je většinou to, že přátelé, s kterými se dané osoby scházejí, bydlí v Praze a jedinec se tedy musí podřídit skupině. Vliv těchto omezení je ale u všech volnočasových aktivit, které nevykonává člověk sám. Do těchto omezení lze také zařadit to, že se v Roztokách nenachází žádný bazén, kino nebo divadlo. Omezení mocenského charakteru nemají pro obyvatele Roztok podle mého názoru významnější vliv než pro obyvatele jiných měst. Jedná se opět o omezení volného času pracovní dobou a časovým rozvrhem jednotlivých institucí, které volnočasové aktivity poskytují.

Téměř 75 % nových obyvatel Roztok zde má umístěnu alespoň jednu volnočasovou aktivitu a je pravděpodobné, že při těchto aktivitách dochází ke kontaktu mezi novousedlíky a starousedlíky. Výsledky tedy navazují na další výzkumy, které proběhly v zázemí Prahy (např. Doležalová, Ouředníček 2006 nebo Puldová, Ouředníček 2006) a, které potvrzují, že hypotéza o ztrátě sociální soudržnosti v zázemí českých měst má jen omezenou platnost.

6. ZÁVĚR

Hlavním záměrem této práce bylo zjistit, kam nově přichozí obyvatelé Roztok směřují své volnočasové aktivity. K naplnění toho cíle využila práce teoretického konceptu prostoru aktivit – activity space (Horton, Reynolds 1971). Pomocí dotazníkového šetření jsem zjišťoval, okolo kterých uzlů se tvoří prostor aktivit těchto obyvatel. Z výsledků vyplývá, že nejdůležitějším uzlem je místo bydliště. Lokalita zaměstnání a místo bývalého bydliště se neukázaly jako důležitý uzel prostoru aktivit. Podle mého názoru to má dva důvody. Prvním důvodem je relativně dlouhá doba, po kterou respondenti v Roztokách žijí. Druhým je, že jsem ve výzkumu zjišťoval pouze lokalizaci volnočasových aktivit. Je možné, že pokud bych zjišťoval, kde lidé navštěvují další služby (např. lékař, kadeřnice) mohl by být význam bývalého bydliště větší. Výsledky pro jednotlivé skupiny obyvatel vycházejí velmi podobně. U všech skupin mělo téměř 90 % osob umístěnu doma nebo jinde v Roztokách alespoň jednu aktivitu. Všechny své volnočasové aktivity má do Roztok koncentrovány více jak polovina dětí (53 %), 18 % dospělých mužů a 13 % dospělých žen. Ve výsledcích se také projevila délka bydlení v Roztokách. Ukázalo se, že čím déle novousedlíci v Roztokách žijí, tím více volnočasových aktivit vykonávají v Roztokách. Volnočasové aktivity, které se odehrávají mimo Roztoky, jsou většinou lokalizovány do vzdálenosti 12 km, jen výjimečně dojíždějí novousedlíci za svými aktivitami dále. Jedná se převážně o pražské městské části, které jsou z Roztok dobře dostupné (Praha 1,2, 5, 6 a7). V Praze se odehrává 33 % volnočasových aktivit roztockých novousedlíků. Více než 60 % se jich odehrává v Roztokách a zbylých 7 % v jiných částech Česka. Silnější vazba na Prahu je v dojízdce do zaměstnání nebo školy. Do Prahy dojíždí téměř 73 % respondentů, což je dáno především věkovou strukturou nových obyvatel Roztok. Podle SLDB 2011 dojíždí do Prahy za zaměstnáním nebo školou celkem 30 % obvykle bydlicích obyvatel a 89 % všech dojíždějících (ČSÚ 2013).

Druhým cílem bylo zjistit, jestli jsou nějaké rozdíly v lokalizaci jednotlivých typů volnočasových aktivit. Rozdíly mezi jednotlivými typy jsou relativně velké. Lokalizace aktivit do Roztok převládala u kulturních aktivitních, sportovních, vzdělávacích a rekreačních a cestovatelských aktivit. U hobby a manuálních činností převládalo vykonávání aktivit doma. To bylo významné také u aktivit vzdělávacích a kulturních

aktivních. Umístění aktivit jinam než do Roztok (většinou různě po Praze) bylo nejčastější u kulturních pasivních a společenských aktivit.

S hlavním cílem práce souvisel jeden vedlejší, kterým bylo zjistit, co rozhoduje o lokalizaci volnočasových aktivit. Pro respondenty je při výběru lokality pro své volnočasové aktivity nejdůležitější blízkost bydliště. Umístění jejich aktivit někam jinam je většinou odůvodněno požadavkem po vyšší kvalitě, nebo po možnosti výběru. Možnost výběru byla pro respondenty důležitá především u kulturních pasivních aktivit a je tedy pravděpodobné, že i kdyby bylo v Roztokách kino nebo divadlo, tak budou obyvatelé za těmito aktivitami dále dojíždět do Prahy.

Práce může sloužit jako vstupní studie zjišťující současný stav. Přínosný může být zejména souhrn možností volnočasových aktivit a jejich využívání. Práce dále zjistila, které aktivity novousedlíkům v Roztokách chybějí, resp. které navštěvují jinde a, které by případně mohly mít vyšší kvalitu. Celkově práce ukázala, že Roztoky jsou velmi dobře vybaveny institucemi pro volný čas a že pokud novousedlíci chtějí, tak zde mohou trávit většinu svého volného času. Vzhledem k tomu, že práce pracuje pouze s volnočasovými aktivitami, je možné na ni také v budoucnu navázat studiem dalších každodenních aktivit nových obyvatel Roztok. Také se nabízí studium rozdílů v lokalizaci každodenních aktivit mezi starousedlíky a novousedlíky. Další možností by bylo provést podobné šetření s použitím jiné metody. Dotazníkové šetření, tak jak jsem ho provedl ve své práci má svá úskalí a u některých otázek by pomohlo (např. důvod lokalizace), pokud by byl tazatel přítomný vyplňování dotazníku.

Seznam literatury

AHAS, R., AASA, A., SILM, S., TIRU, M. (2010): Daily rhythms of suburban commuters' movements in the Tallinn metropolitan area: Case study with mobile positioning data. *Transportation research part C*, 18, č. 1, s. 45–54.

AITCHISON, C. C. (2003): *Gender and Leisure: Social and Cultural Perspectives*. Routledge, Abingdon, Oxon, 208 s.

BASAGAITZ, G. O., HANNAM, K., SORZABAL, A. A. (2014): Cross-border leisure mobility styles in the Basque Eurocity, *Leisure Studies*, 33, č. 6, s. 547–564

COSGROVE, I., JACKSON, R. (2016): *The geography of recreation and leisure*. Routledge, Abingdon, Oxon, 170 s.

DIJST, M. (1999): Two-earner families and their action spaces: A case study of two dutch communities. *GeoJournal*, 48, č. 3, s. 195–206.

DOLEŽALOVÁ, G., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Životní styl obyvatelstva v suburbánní zóně Prahy. In: Ouředníček, M. (ed.): *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 143–159.

DONG, E., CHICK, G. (2012): Leisure Constraints in Six Chinese Cities. *Leisure Sciences*, 34, č. 5, s. 417–435.

DUFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. (2008): *Sociologie životního stylu*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., Plzeň, 237 s.

DUMAZEDIER, J. (1966): Volný čas. *Sociologický časopis*, 2, č. 3, s. 443–447.

ELLEGÅRD, K. (1999): A time-geographical approach to the study of everyday life of individuals – a challenge of complexity. *GeoJournal*, 48, č. 3, s. 167–175.

FIALOVÁ, D. (2012): Druhé bydlení v zázemí Prahy. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds): *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Academia, Praha, s. 229–249

FIALOVÁ, D., VÁGNER, J. (2014): The owners of second homes of rural space in Czechia. *Acta Universitatis Carolinae Geographica*, 46, č. 2, s.21–28.

GELNÁ, T., FIALOVÁ, D. (2011): Changing uses of free time in Czechia and Germany. *AUC Geographica*, 46, č. 2, s. 55–65.

HALL, C. M., PAGE, S. J. (2014): *The Geography of Tourism and recreation: Environment, Place and Space*. 4. vydání, Routledge, Abingdon, Oxon, 470 s.

HÄGERSTRAND, T. (1970): What about people in Regional Science? *Papers of the Regional Science Association*, 24, č. 1, s. 7–21.

- HNILIČKA, P. (2012): Sídelní kaše. Otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů. Vydavatelství ERA, Brno, 131 s.
- HORTON, F. E., REYNOLDS, D. R. (1971): Effects of urban spatial structure on individual behavior. *Economic Geography*, 47, č. 1, s. 35–48.
- HRUŠKOVÁ, N. (2013): Vliv suburbanizace na demografickou a sociální strukturu a sociální klima v suburbii Mladé Boleslavi. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, 51 s.
- HUMPHREYS, C. J., WEED, M. (2014): Golf tourism and the trip decisionmaking process: the influence of lifestage, negotiation and compromise, and the existence of tiered decision-making units, *Leisure Studies*, 33, č. 1, s. 75–95.
- CHŘPA, J. (2015): Pozice města Říčany v pražském zázemí: případová studie rodin s dětmi. Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, 125 s.
- IRA, V. (2001): Geografia času: prístup, základné koncepty a aplikácie. *Geografický časopis*, 53, č. 3, s. 231–246.
- JARVIS, H. (2005): Moving to London time: household co-ordination and the infrastructure of everyday life. *Time & Society*, 14, č. 1, s. 133–154.
- KOCOURKOVÁ, J. (2008): Současný „baby-boom“ v České republice a rodinná politika. *Demografie*, 50, č. 4, s. 240–250.
- KŮSOVÁ, T. (2013): Volný čas a sociální kapitál: prostorová diferenciacie spolkové aktivity v Česku. *Geografie*, 118, č. 4, s. 372–391.
- NOVÁK, J., SÝKORA, L. (2007): A city in motion: Time-space activity and mobility patterns of suburban inhabitants and the structuration of the spatial organization of the Prague metropolitan area. *Geografiska Annaler*, 89B, č. 2, s. 147–168.
- NOVÁK, J., TEMELOVÁ, J. (2012): Každodenní život a prostorová mobilita mladých Pražanů: pilotní studie využití lokalizačních dat mobilních telefonů. *Sociologický časopis*, 48, č. 5, s. 911–938.
- OSMAN, R. (2010): Behaviorální a humanistická konceptualizace lidské teritoriality. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, Brno, 91 s.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2003): Suburbanizace Prahy. *Sociologický časopis*, 39, č. 2, s. 235–253.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2008): Suburbanizace a sociální prostředí. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Macešková, M., Novák, J., Puldová, P., Romportl, D., Chuman, T., Zelenková, S., Kuncová, I.: *Suburbanizace.cz*. Univerzita Karlova v Praze,

Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a Urbánní a regionální laboratoř, Praha, s. 40–53.

OUŘEDNÍČEK, M., POSOVÁ, D. (2006): Suburbánní bydlení v Pražském metropolitním regionu: etapy vývoje a prostorové vymezení. In: Ouředníček, M. (ed.): Sociální geografie pražského městského regionu. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 96–113.

OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2012): Populační vývoj Prahy a jejího zázemí v transformačním období. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds.): Sociální proměny pražských čtvrtí. Academia, Praha, s. 25–46

POSPÍŠILOVÁ, L. (2012): Prostorové aspekty každodenního života. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, 59 s.

POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2011). Časoprostorové chování středoškolských studentů bydlicích v zázemí Prahy. In: Galčanová, L., Vacková, B., Ferenčuhová, S. (eds.): Třetí město. Červený Kostelec: Pavel Mervart, s. 99–132.

PULDOVÁ, P., NOVÁK, J. (2008): Suburbanizace a sociální prostředí. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Macešková, M., Novák, J., Puldová, P., Romportl, D., Chuman, T., Zelenková, S., Kuncová, I.: Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a Urbánní a regionální laboratoř, Praha, s.40–53.

PULDOVÁ P., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Změny sociálního prostředí v zázemí Prahy jako důsledek procesu suburbanizace. In: Ouředníček, M. (ed.) Sociální geografie Pražského městského regionu. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 128–142.

SILM, S., AHAS, R. (2014): Ethnic Differences in Activity Spaces: A Study of Out-of-Home Nonemployment Activities with Mobile Phone Data. *Annals of the Association of American Geographers*, 104, č. 3, s. 542–559

SILM, S., AHAS, R., NUGA, M. (2013): Gender differences in space - time mobility patterns in a postcommunist city: a case study based on mobile positioning in the suburbs of Tallinn. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 40, č. 5, s. 814–828.

SÝKORA, L. (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis*, 39, č. 2, s. 217–233.

ŠAFR, J., PATOČKOVÁ, V. (2010). Trávení volného času v České republice ve srovnání s evropskými zeměmi. *Naše společnost*, 8, č. 2, s. 21–27.

ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2012): Spinning the Web: New Social Contacts of Prague's Suburbanites. *Cities*, 29, č. 5, s. 341–349.

ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., SUSOVÁ, K. (2012): Sociální prostředí, sociální kapitál a sociální klima v suburbii. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds.): Sociální proměny pražských čtvrtí. Academia, Praha, s. 179–205.

URBÁNKOVÁ, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Vliv suburbanizace na dopravu v pražském městském regionu. In: Ouředníček, M.: Sociální geografie pražského městského regionu. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 79–95.

VÁGNER, J. (2014): Wellness a termální parky v Česku – cestovní ruch navazující na tradici lázeňství. Geografické rozhledy, 24, č. 1, s.26–27.

WONG, D., SHAW, S. (2011): Measuring segregation: an activity space approach. Journal of Geographical systems, 13, č. 2, s. 127–145.

Statistické, mapové a jiné podklady

ARCDATA PRAHA (2014): ArcČR 500 v. 3.2. Dostupné z: <<http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500>> k 12. 4. 2016.

ČSÚ (2011a): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Obyvatelstvo podle pohlaví a podle druhu pobytu, státního občanství, způsobu bydlení, národnosti náboženské víry v obci. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/sldb>> k 13. 4. 2016.

ČSÚ (2011b): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného vztahu a nejvyššího ukončeného vzdělání. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/sldb>> k 13. 4. 2016.

ČSÚ (2013): Dojížděka do zaměstnání a škol podle Sčítání lidu, domů a bytů - Středočeský kraj – 2011. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/23020-13-n-k3026_2013-19> k 16. 5. 2016

ČSÚ (2015a): Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2014). Databáze demografických údajů za obce ČR. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm> k 13. 4. 2016

ČSÚ (2015b): Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2015. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>> k 13. 4. 2016

ČSÚ (2015c): Nejčastější dotazy ke sčítání. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/sldb/nejcastejsi-dotazy>> k 26. 4. 2016

ČSÚ (2016a): Veřejná databáze – pohyb obyvatelstva v okresech. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz>> k 20. 4. 2016

ČSÚ (2016b): Veřejná databáze – dokončené byty v obcích. Dostupné z: <<https://vdb.czso.cz>> k 20. 4. 2016

ČÚZK (2016): Geoportál – prohlížečské služby wms – ZM 10. Dostupné z: <
http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx> k 30. 4. 2016

EKOSPOL (2016): Referenční projekty. Dostupné z: <
<http://www.ekospol.cz/byty/referencni-projekty/>> k 27. 4. 2016

ROPID (2016): Linka S41. Dostupné z: < http://ropid.cz/linky-s/linka-s41__s242x1428.html#prehled> k 27. 4. 2016

TRIGEMA (2009): Z deníku trigemy, 15 let krok za krokem. Dostupné z: <
https://www.trigema.cz/sites/default/files/files/fir_public/Trigema%2B15%2Bweb-1.pdf> k 2. 5. 2016

Příloha 1: Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Pavel Frydrych a jsem studentem 4. ročníku geografie na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Rád bych Vás požádal o vyplnění krátkého dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro moji bakalářskou práci. Práce je zaměřena na lokalizaci volnočasových aktivit obyvatel Roztok, kteří se přistěhovali po roce 2000. Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou využity pouze pro účely bakalářské práce.

Dotazník je rozdělen do tří částí. Prosím, aby celý dotazník vyplňovala jedna osoba. Při vyplňování postupujte dle pokynů u jednotlivých otázek. Část otázek budete vyplňovat i za ostatní členy své domácnosti.

A. Vy

1. Pohlaví: muž žena

2. Věk: 6 – 18 19 – 25 26 – 44 45 – 64 65 a více

3. Ulice současného bydliště: .....

4. Jak dlouho žijete v Roztokách: .....

5. Napište lokalitu Vašeho zaměstnání nebo školy (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

.....

6. Uveďte časové rozmezí, ve kterém jste v práci nebo ve škole (např. 8:30 – 16:30): .....

7. Napište lokalitu Vašeho bývalého bydliště (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

.....

8. Do tabulky napište aktivity, kterým se pravidelně (min. jednou za měsíc) věnujete ve svém volném čase (sport, zájmové kroužky, kultura, návštěvy restaurací, čtení knih, atd.) a u každé uveďte lokalitu, ve které tuto aktivitu vykonáváte (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť), důvod proč tuto aktivitu vykonáváte právě v tom místě (např. blízkost pracoviště), čas, kdy tuto aktivitu vykonáváte (např. 10:00 – 11:30, pokud jsou časy různé, napište „různé doby“) a frekvenci, jak často ji vykonáváte (např. 2x týdně)

	Aktivita	Lokalita	Důvod	Čas	Frekvence
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

B. Partner/Partnerka

9. Žijete s partnerem/partnerkou? Ano Ne

Pokud jste na předchozí otázku odpověděli záporně, přeskočte až k otázce číslo 15.

10. Pohlaví: muž žena

11. Věk: 6 – 18 19 – 25 26 – 44 45 – 64 65 a více

12. Napište lokalitu zaměstnání nebo školy Vašeho partnera/ky (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

13. Uveďte časové rozmezí, ve kterém je Váš partner v práci nebo ve škole (např. 8:30 – 16:30): .....

14. Do tabulky napište aktivity, kterým se pravidelně (min. jednou za měsíc) věnuje Váš partner ve svém volném (sport, zájmové kroužky, kultura, návštěvy restaurací, čtení knih, atd.) a u každé uveďte lokalitu, ve které tuto aktivitu vykonává (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť), důvod proč tuto aktivitu vykonává právě v tom místě (např. blízkost pracoviště), čas, kdy tuto aktivitu vykonává (např. 10:00 – 11:30, pokud jsou časy různé, napište „různé doby“) a frekvenci, jak často ji vykonává (např. 2x týdně)

	Aktivita	Lokalita	Důvod	Čas	Frekvence
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

C. Další členové domácnosti

15. Žijí s Vámi v domácnosti další členové (např. děti, další rodinní příslušníci)? Ano Ne

Pokud jste na předchozí otázku odpověděli záporně, přeskočte k otázce číslo 19.

Pokud ve Vaší domácnosti žijí více jak 3 další členové, vyplňte pouze za 3 z nich.

16. Člen 1

Pohlaví: muž žena

Věk: 0 – 6 7 – 18 19 – 25 26 – 44 45 – 64 65 a více

Napište lokalitu zaměstnání nebo školy člena 1 (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

.....

Uveďte časové rozmezí, ve kterém je člen 1 v práci nebo ve škole (např. 8:30 – 16:30): .....

Do tabulky napište aktivity, kterým se pravidelně (min. jednou za měsíc) věnuje člen 1 ve svém volném čase (sport, zájmové kroužky, kultura, návštěvy restaurací, čtení knih, atd.) a u každé uveďte lokalitu, ve které tuto aktivitu vykonává (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť), důvod proč tuto aktivitu vykonává právě v tom místě (např. blízkost pracoviště), čas, kdy tuto aktivitu vykonává (např. 10:00 – 11:30, pokud jsou časy různé, napište „různé doby“) a frekvenci, jak často ji vykonává (např. 2x týdně)

	Aktivita	Lokalita	Důvod	Čas	Frekvence
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

17. Člen 2

Pohlaví: muž žena

Věk: 0 – 6 7 – 18 19 – 25 26 – 44 45 – 64 65 a více

Napište lokalitu zaměstnání nebo školy člena 2 (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

.....

Uveďte časové rozmezí, ve kterém je člen 2 v práci nebo ve škole (např. 8:30 – 16:30): .....

Do tabulky napište aktivity, kterým se pravidelně (min. jednou za měsíc) věnuje člen 2 ve svém volném čase (sport, zájmové kroužky, kultura, návštěvy restaurací, čtení knih, atd.) a u každé uveďte lokalitu, ve které tuto aktivitu vykonává (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť), důvod proč tuto aktivitu vykonává právě v tom místě (např. blízkost pracoviště), čas, kdy tuto aktivitu vykonává (např. 10:00 – 11:30, pokud jsou časy různé, napište „různé doby“) a frekvenci, jak často ji vykonává (např. 2x týdně)

	Aktivita	Lokalita	Důvod	Čas	Frekvence
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

18. Člen 3

Pohlaví: muž žena

Věk: 0 – 6 7 – 18 19 – 25 26 – 44 45 – 64 65 a více

Napište lokalitu zaměstnání nebo školy člena 3 (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť).

.....

Uveďte časové rozmezí, ve kterém je člen 3 v práci nebo ve škole (např. 8:30 – 16:30): .....

Do tabulky napište aktivity, kterým se pravidelně (min. jednou za měsíc) věnuje člen 3 ve svém volném čase (sport, zájmové kroužky, kultura, návštěvy restaurací, čtení knih, atd.) a u každé uveďte lokalitu, ve které tuto aktivitu vykonává (název obce, v případě Prahy uveďte čtvrť), důvod proč tuto aktivitu vykonává právě v tom místě (např. blízkost pracoviště), čas, kdy tuto aktivitu vykonává (např. 10:00 – 11:30, pokud jsou časy různé, napište „různé doby“) a frekvenci, jak často ji vykonává (např. 2x týdně)

	Aktivita	Lokalita	Důvod	Čas	Frekvence
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Děkuji za Váš čas, který jste věnoval/a na vyplnění dotazníku. V případě zájmu o informace o prováděném šetření mě můžete kontaktovat na emailu frydrychpavel@gmail.com.